

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Institutionen för stad och land

VALL

RAPS

LÄKTARE

DIKET

ÅKERHOLME

POTATIS

TRAKTOR

TUNNELN

LIN

JORDBRUKSTEATERN

från jordbruket till människan

Oskar Mellegård & Henrik Lizell
Avdelningen för landskapsarkitektur
Examensarbete vid Landskapsarkitekturprogrammet, Uppsala 2016

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för naturresurser och jordbruksvetenskap

Institutionen för stad och land, avdelningen för landskapsarkitektur, Uppsala

Examensarbete för yrkesexamen på landskapsarkitekturprogrammet

EX0504 Självständigt arbete i landskapsarkitektur, 30 hp

Nivå: Avancerad A2E

© 2016 Oskar Mellegård, Epost: oskar_mellegard@hotmail.com.

© 2016 Henrik Lizell Epost: henrik.lizell@gmail.com

Titel på svenska: Jordbruksteatern – från jordbruket till människan

Title in English: The Agricultural Theatre - from the farmland to the people

Handledare: Hildegun **Nilsson** Varhelyi, SLU, institutionen för stad och land

Examinator: Madeleine Granvik, SLU, institutionen för stad och land

Biträdande examinator: Gunnilla Lindholm, SLU, institutionen för stad och land

Omslagsbild: Bild från tävlingsförslaget "Jordbruksteatern". Bildframtagning och bearbetning av författarna.

Övriga foton och illustrationer: Av författarna om inget annat anges. Samtliga bilder/foton/illustrationer/kartor i examensarbetet publiceras med tillstånd från upphovsman.

Originalformat: A3

Nyckelord: Jordbruk, rekreation, samhällsutmaning, tävlingsförslag, gestaltning, Skåne.

Online publication of this work: <http://stud.epsilon.slu.se>

Vi vill tacka Hildegun Nilsson Varhelyi för utmärkt handledarskap, synpunkter och diskussioner.

ABSTRACT

This work lies at the interface between landscape architecture and agriculture. The aim has been to develop a competition entry with a design that shows how agricultural land can be made accessible for urban residents while being preserved. We think landscape architects need to examine how agricultural land can be used for recreation and how to highlight its experiential values.

The competition Imagine Open Skåne 2030 is a joint strategy which sets out the ambition of the region. Through Imagine Open Skåne 2030 the ambition of Region Skåne has been to collect ideas and thought provoking suggestions on how to develop a strong and attractive region. The task of the competition was to identify a social challenge and describe how it affects Skåne as a region and to develop and present a design addressing the same challenge. To succeed in this our work has been based on different kinds of research; literary studies, studies of reference projects, and by design through sketching and brainstorming. The design work is the biggest part of the thesis. In the literature study we focused on the problems of urban expansion in areas with valuable farmland, Swedish agrarian history, the importance of agriculture for man, and residential nature. The purpose of the three reference projects has been to provide a deeper understanding of contemporary social challenges, but also to show us how landscape architects have responded to these challenges. In our work process we have produced several sketches and ideas that respond to different challenges. Multiple brainstorming workshops were held to help us in our creative process and to find a challenge and an idea suitable for the competition.

The studies of reference projects along with sketching and the analysis of the research led to the proposal Jordbruksteatern or "The Agricultural Theatre". In this proposal we start with a scenario where cities in Skåne are growing rapidly, which means great challenges in terms of housing and recreation. A zero vision for exploitation of agricultural land gives cities few other options than to expand within the city limits. Densification means less green space per inhabitant. Green spaces are the backbone of the recreational environment in the city and have a positive effect on people's health and well-being, but many people today have no contact with the landscape.

The idea behind "The Agricultural Theatre" is to make farmland accessible for city dwellers, who gets a new type of recreational land to move through. The design makes it possible for people to move above, through and under agricultural land. While maintaining the qualities of the farmland the new design generates new values and at the same time city and countryside are bound together in a totally new way. Visitors can experience the landscape without affecting productivity substantially. By participating in the competition our proposal reached out to a bigger audience, which was the main reason why we wanted to make a competition entry.

SUMMARY

Following is a short summary of the thesis. We describe the purpose of each part shortly and present the main results.

Summary

This master's thesis is in the interface between landscape architecture and agriculture. The purpose has been to create a competition proposal with a design that shows how farmland can become accessible for city dwellers and still be maintained. The work is presented in two parts. In addition to this written report our proposal for the competition Imagine Open Skåne 2030 is presented.

Background

Cities in Skåne are growing faster, creating challenges in housing and recreation. A newly implemented vision against exploitation of agricultural land gives the cities few other options than densifying within the city's borders. As a result of the densification, green space per city dwellers is decreasing. The green space is the backbone of the recreational environments in the city and it has a positive effect on people's health and well-being.

Landscape architects need to explore how agricultural land can be used for recreation and how to enhance its experiential values.

In collaboration with Region Skåne Sveriges Arkitekter Skåne arranged an open idea competition – Imagine Open Skåne 2030. The task was to tell a story with words and illustrations where a challenge is chosen and a design proposal discussing the same challenge is presented. We hope that our participating in the competition makes our result reach out to a bigger audience.

Aim and question

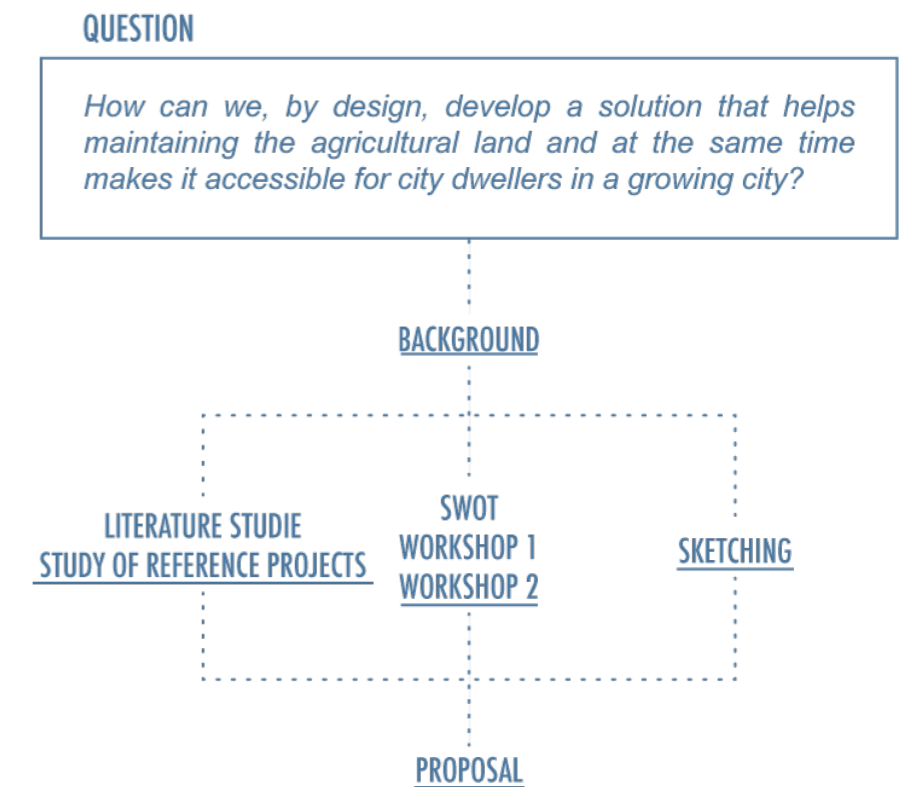
The purpose of this work is to design a park in an agricultural landscape while preserving the agricultural land.

How can we, by design, develop a solution that helps maintaining the agricultural land and at the same time makes it accessible for city dwellers in a growing city?

Method

The thesis is based on literature studies, design and studies of reference projects. In the literature we focused on the problem with cities expanding in areas with valuable agricultural land, Swedish agricultural history, the importance of farmland for the people and regional nature.

In order to get a picture of contemporary landscape architecture we studied three reference projects. The studies gave us a deeper understanding of contemporary community issues, and helped us identify which issues to consider. Also, the proposals

Figur 1: Flowchart representing the process behind the proposal

presented how the landscape architects would tackle that specific issue.

While doing our literature and reference study we were sketching to develop a design that addresses our chosen issue. Two workshops were held, the first one called The Lotus Blossom helped us in the beginning of our creative process to come up with multiple ideas. It is a creative-thinking technique with a scheme that helps you organize your thinking around a specific theme or main idea and leads to a result with up to 64 possibilities and ideas. The second one, named Exploring where to begin, containing a grading chart and mood board exercise made it easier for us to understand each others expectations and preferences.

Literature Studies

Skåne's cities development in the future

It is difficult to predict how the future cities will be designed but we can make assumptions based on how the cities have been developed in recent years. It is clear that the cities in Skåne need to maintain the existing green spaces while developing new alternative green spaces when the cities are growing.

The value of residential nature

In a time where the ground is increasingly wanted for housing the access, reachability and quality of the green spaces becomes more important. There are many green spaces that can't be used because they are unreachable or of bad quality. A definition where nature includes the agricultural land creates new possibilities to satisfy the need for residential nature.

Agriculture from a historical perspective

Sweden has an agricultural tradition that goes way back. It is clear that the link between the city and the farmland is getting weaker, both the experience of it and the food it produces. To turn this negative trend new methods are needed to enhance the link between the agricultural land and the city dwellers.

The value of agricultural land

Agricultural land seems to be a question of low priority when it comes to exploitation within and around cities. It takes a long time for farmland to recover after being built on and should be kept free from exploitation. There has to be ways to develop cities without ruining the agricultural land.

Agricultural crops and their farming

Agricultural crops have a potential to provide a scenic landscape where the crop rotation creates a place where the impressions are constantly changing. The difference among the crops contributes to a park where the contrast is strong. Also, the work behind them is interesting to experience.

Studies of reference projects

Two projects studied were proposals for the competition European, an open idea competition similar to Imagine Open Skåne 2030. In addition to these proposals we studied Shenyang University Campus.

Bombelek

The project inspired us by showing how the built structures are integrated and adapted to the surrounding environment which is preserved. It shows

how functions can be added to a site without replacing the older ones.

Frontside

The challenge that frontside is trying to solve helped us in our choice of challenge, where the city meets the farmland. What inspired us the most in this project was the idea that the edge of the city can be developed to create recreation areas.

Shenyang Architectural University Campus

The use of regular corps was something that inspired us. By making the farmland accessible visitors get the possibility to experience the farmland with new eyes. This is a concrete example of how landscape architecture and agriculture can be combined to create unique places with a deeper purpose than just being a recreational area or a farmland.

Coming up with an idea

The two workshops generated several ideas for our challenge and proposal. Ideas were examined and tested by sketching. Before ending up with our final proposal we worked on at least four ideas. Examples of themes that came up was the flexible city, the linear city, city in the farmland. The reason why we did not choose to continue working on these ideas was either because they were not suited for us as landscape architects or they were not visionary enough for the competition. What these ideas had in common was the situation where city and country meets. This situation led us to our final idea: recreation in agricultural land. The idea was about giving agricultural land a recreational value by making it accessible for city

dwellers without decreasing harvest. We saw it as a possibility to display the characteristic agricultural landscape of Skåne, which also is an important part of Skånes identity.

Sketching as a method

In an initial phase sketches were hand made to make ideas visible and to examine ideas on how the city and country can be developed and combined. We used orthophoto as a background while drawing two dimensional structures on an overlapping layer. We also used a conceptual model to get a better understanding for volumes and to try different shapes.

The function and the character of our sketching was changing with the process. While stepping into our final phase, we shifted our focus from the bigger perspective to the details. However, changes made on a detailed level also required changes of the whole. In later phases ideas were examined by sketching in CAD and by drawing several sections and detailed plans.

Sketching was a comprehensive approach that accounted for a large part of the process to achieve a proposal. The final results of the thesis were achieved through sketching.

Design Proposal

Conclusion – Challenge

With a growing population and faster urbanisation cities in Skåne are growing, this brings hard challenges concerning housing, infrastructure and recreation. With some of the best soil in Europe,

Skåne stands for half of Sweden's food production – a production that can be of value in an uncertain future to feed the increasingly growing population. A policy protecting farmland for exploitation gives few other options than densifying within the city borders.

Proposal - The Agricultural Theatre

The Agriculture Theatre is a park that by small interventions makes the farmland accessible for city dwellers, who gets a new type of recreational land to experience. While maintaining the qualities of the farmland the new design generates new values. The park creates a link between the agricultural land the inhabitants of the city and re-establish a new relationship between the cities and the surrounding farmland. It promotes social interactions while preserving productivity. Visitors can see the work behind the food they are eating.

A walkway creates a frame where visitors can experience and freely approach the agricultural land without affecting the productivity substantially. The experience varies with the changing landscape where the different stages of the farming and the crops constantly transform the park.

Discussion

Did we solve the problem?

The aim of this work was to create a proposal for the competition Imagine Open Skåne 2030. We achieved this goal and delivered our proposal to Sveriges Arkitekter Skåne. The purpose was to create a proposal with a design that shows how farmland can become accessible for city dwellers

and still be maintained. The design makes a wider area of agricultural land accessible for people than it previously was. Since sites where city meets farmland often can be found at the edge of the city the park is not close to all the inhabitants of the city. The directly affected surface in our proposal is less than 2 percent of the total area. Since the walkways are raised up above the ground it is still possible to use the productive farmland underneath it. Although shadow will affect productivity negatively the movement of the sun will shine on the crops at least a couple of hours every day. We are aware of the importance of having analysis based on solid foundation. Overall we think our thesis and our proposal answers the question and contains a meaningful idea that would work in reality but in order to realize further research is needed.

A general site, how does it affect the result?

It is important to remember that by working on a general site rather than a specific site the design itself becomes of more general character. However, a general design can be used to guide development and projects with similar purpose. Our final design can be seen as an example of how to implement it. Although this work can guide landscape architects, urban planners and municipalities to work with recreation development in agricultural landscapes, ideas needs to be adapted to specific environments and context.

The result in a wider perspective

Through our studies, we have learned that areas in the landscape can be used to more than what they initially were supposed to be. Not only agricultural land, but surfaces and areas within cities and natural areas. As landscape architects we constantly need to think about how to embrace landscapes to give them more values without replacing the original function of it.

INNEHÅLL

INTRODUKTION	11
Bakgrund.....	11
Syfte och mål.....	13
Frågeställning.....	13
Begreppsprecisering	13
METOD	15
Litteraturstudie/kunskapsöversikt.....	15
SWOT-analys.....	16
Workshop – Lotusblomman	16
Skissande som arbetsmetod	17
FÖRSTUDIE	18
Skånska städers utveckling i framtiden.....	18
Värdet av bostadsnära natur	18
Jordbruket i historien.....	20
Värdet av jordbruksmark	20
Jordbruksgrödor och dess bruk	21
Studie av referensprojekt för gestaltungsfrågor.....	22
GENOMFÖRANDE	25
Tävlingen som arbetsmetod	25
Hur har vi jobbat?.....	26
Workshop – Lotusblomman.....	26
SWOT-Analys.....	28
Workshop – Undersöka våra ingångar	28
Skissande som arbetsmetod.....	29
Presentation	30

FÖRSLAGET	32
VÅRA TANKAR FRÅN KUNSKAPSÖVERSIKTEN	32
FÖRSLAGET	33
DISKUSSION	36
Resultatdiskussion – är vår gestaltning en lösning på frågeställningen?	36
Utvärdering av gestaltningen.....	37
Utvärdering av presentationen	38
Metoddiskussion	38
Val av tävling.....	39
Arbetsätt och Samarbete	39
Generell plats, hur påverkar detta resultatet?.....	39
Resultatet i ett större sammanhang	40
REFERENSER	41
BILDREFERENSER	43

INTRODUKTION

Vi betraktar examensarbetet som slutet på början av vår resa, en övergång mellan att vara student och färdig landskapsarkitekt. Efter att ha gått fem års utbildning har vi lärt oss en hel del om gestaltning och landskapsarkitektur, men vi har upplevt att det har varit i en ganska skyddad miljö. Det kändes naturligt för oss att använda examensarbetet för att skaffa mer erfarenhet inom gestaltning. Under studietiden har vi båda deltagit i flera tävlingar för att testa våra färdigheter i skarpt läge och få göra något som känns mer verklighetsförankrat. Därför var det naturligt för oss att delta i en tävling även i vårt examensarbete.

Med vårt förslag ville vi utmana det som upplevs självklart idag. Vi tror att landskapsarkitekturens utveckling gynnas av nyfikenhet och en vilja att aktivt söka efter alternativa lösningar och arbetssätt. Att arbeta med jordbruksmark var något helt nytt för oss, och inte heller något som vi har berört under våra fem år som studenter. Landskapsarkitekter arbetar med i stort sett allt från stadsplanering till trädgårdsgestaltning. Att utbildningen inte berör frågor kring jordbruket och landsbygden är anmärkningsvärt.

Vi såg detta arbete som en möjlighet att testa nya idéer och fördjupa oss i problematiken kring växande städer och bevarande av jordbruksmark.

BAKGRUND

Med en ökande befolkning och allt snabbare urbanisering växer Skånes städer vilket innebär stora utmaningar vad gäller bostadsbyggande, infrastruktur och rekreation (Region Skåne 2016). Städerna förtätas och expanderar, vid expansion uppstår en konflikt mellan ny exploatering och befintlig jordbruksmark. I Skåne omges städerna av några av Sveriges bästa odlingsjordar, ofta tätt inpå den yttre staden. Det leder till att så fort städerna skall breda ut sig måste jordbruksmark tas i anspråk. Konflikten mellan expanderande städer och jordbruksmark väger ofta till städernas fördel vilket leder till att jordbruksmark byggs bort. (Jordbruksverket 2013, s.10) Detta är riskabelt i en framtid där det kan visa sig att behovet av jordbruksmarken återigen ökar, då är marken låst till bebyggelse och ett återställande till jordbruksmark skulle bli mycket dyrt. Att återställa jordbruksmark

när den en gång bebyggts är dessutom en mycket långsam process och det tar århundraden att bygga upp ett jordlager på bara en centimeter. (Europeiska kommissionen 2012, s.5)

Skåne står idag för hälften av Sveriges livsmedelsproduktion - en produktion som i en oviss framtid kan bli mycket värdefull för att försörja den ökande befolkningen (Det öppna Skåne 2030 2016). För att skydda åkermarken har länsstyrelsen tagit fram en nollvision för exploatering av jordbruksmark och konsekvenserna blir att städerna har få andra alternativ än förtätning för att bemöta efterfrågan på bostäder, vilket i sin tur innebär allt mindre grönyta per invånare (Länsstyrelsen Skåne 2012). Obebyggda ytor tas i anspråk och inte sällan är dessa ytor gröna rekreationsområden för stadens invånare. Grönområden får ge plats åt nybyggen och städerna blir mer hårdgjorda, stadsbor upplever därför sällan naturmiljöer i vardagen.

Grönytor utgör stommen i den rekreativa miljön i staden och har stor positiv effekt på människors hälsa

Bild 1: Skåne har några av Sveriges bästa odlingsjordar (CC BY 2.0 Håkan Dahlström)

och välbefinnande. Vistelse i gröna miljöer ger stärkt immunförsvar, förbättrad kondition och rörlighet, ökad kreativitet och förbättrad koncentrationsförmåga. (Malmö Stad 2003) Studier visar även att en kort exponering av natur har en viktig funktion i återhämtning från stress och därmed är ett viktigt inslag i urbana miljöer. (Ulrich, Simons, Losito, Fiorito, Miles & Zelson. 1991, s.204). Skåne behöver lösa hur städerna kan utvecklas utan att minska tillgången på rekreativa offentliga miljöer eller jordbruksmark. Vad gör vi när det inte längre finns plats för annat än hus i staden?

Det är relevant att undersöka möjligheten att använda den jordbruksmark som omger staden för rekreation och framhäva dess upplevelsemässiga värden. Utmaningen känns aktuell idag med en ständigt ökande befolkning i en tid med allt större fokus på en hållbar livsmedelsförsörjning. Problemet gäller inte bara lokalt i Skåne utan är en global utmaning vilket gör att arbetet blir relevant även i ett vidare perspektiv.

Tävlingen – Imagine Open Skåne 2030

Arkitekttävlingar har använts i minst 2500 år för att välja ut en arkitekt eller design bland flera andra (Lipstadt 1989). Att delta i en tävling kan ses som en övning för att få jobba inom ett speciellt område, något som sällan ges möjlighet vid andra tillfällen (Collyer 2004). Sveriges Arkitekter Skåne har tillsammans med Region Skåne utlyst en öppen idétävling - IMAGINE OPEN SKÅNE 2030. Uppgiften var att ta fram en berättelse i ord och bild där en valfri samhällsutmaning på lokal, nationell eller global nivå identifieras och ett gestaltungsförslag som diskuterar samma utmaning presenteras. (Region Skåne 2015)

Med tävlingsuppgiften ville arrangörerna bredda Skånes samhällsutveckling och få in nytänkande förslag på vad som kan förändras, utvecklas och diskuteras i Skåne. Syftet var att engagera allmänheten och skapa ett bredare intresse för Skånes framtid och att genom arkitektur, formgivning eller politik ge liv åt debatten. Arrangörerna efterfrågade kreativa förslag, frikopplade från faktiska redan föreslagna projekt och planer. Deltagarna fick själva avgöra

om formgivningen representerar en möjlig, drömsk, dystopisk eller realistisk tanke. (Region Skåne 2015)

Vår förhoppning är att deltagandet i den öppna idétävlingen gör att vårt resultat når ut till en bredare massa. Tävlingar skapar intresse både hos allmänheten, politiker och i media. (Sveriges Arkitekter 2014). Samtliga mottagna tävlingsbidrag var utställda för allmänheten på Form/Design Center i Malmö mellan den 14 maj och 12 juni år 2016. (Region Skåne 2015)

SYFTE OCH MÅL

Syftet är att gestalta en park i ett jordbrukslandskap samtidigt som jordbruksmarken bevaras. Målet är att ta fram ett tävlingsförslag som på ett övertygande sätt förmedlar idén. I ett större sammanhang ska det inspirera andra studenter och yrkesverksamma samt belysa frågan och fungera som underlag i debatten om expanderande städer och bevarandet av jordbruksmark.

FRÅGESTÄLLNING

Hur kan vi genom design/gestaltning hitta en lösning som hjälper till att bevara jordbruksmarken och samtidigt tillgängliggöra den för invånarna i en växande stad/tätort?

BEGREPPSPRECISERING

Idétävling

En tävling där målet är att ta fram underlag för olika handlingsalternativ eller att stimulera öppen debatt runt alternativa lösningar utan att fortsatt uppdrag utlovas. (Sveriges Arkitekter 2014)

Allmän tävling

En allmän tävling är en tävling som är öppen för alla. Alla som är intresserade av tävlingen och dess utmaning får delta genom att lämna in ett förslag men det är ovanligt att andra än professionellt verksamma lämnar in förslag. (Sveriges Arkitekter 2014)

Jordbruksmark

Sådan mark som används eller nyligen använts för jordbruk i form av åkermark, betesmark eller ängsbruk. Åkermark definieras som mark som ska kunna plöjas. I arbetet används begreppet åkermark synonymt med jordbruksmark.

Rekreation

Svenska Akademien (2015) beskriver rekreation som återhämtning av krafterna, vila. Utemiljöer som förknippas med rekreation är ofta platser som är avgränsade från distraktioner och störningar (Kaplan, Kaplan & Ryan 1998, s.73). Inom arbetet har vi använt oss av begreppet som en stärkande mental känsla av att vistas i en miljö som står i kontrast till den hårdgjorda staden. Det tätortsnära landskapet används mer för rekreation om det är vackert spännande och intressant och ger många möjligheter. (Boverket 2013, s.57)

Grönområden

Grönområden är områden med natur och grönska där ordet natur innefattar allt ifrån bostadsgården till skog- och beteslandskap. (Boverket 2007) I uppsatsen används ordet grönyta synonymt med grönområden.

Bostadsnära natur

Bostadsnära natur betraktas som de gröna områden som finns inom 300 meter från bostaden. (Boverket 2007)

Park

I arbetet syftar vi till en plats för rekreation utomhus som innehåller en mängd växtlighet som exempelvis träd, buskar, gräs och perenner. I vårt arbete har vi vidgat begreppet till att innefatta all växtlighet i en utomhusmiljö, även sådan vars primära syfte är matproduktion.

Upplevelse

Ett landskap som är vackert, spännande och intressant ger upplevelsevärden som tillfredsställer människors behov av rofylldhet. (Boverket 2013, s.57) I arbetet syftar vi till upplevelsen som skapas av den fysiska miljön som omger oss.

Avgränsningar

Vårt huvudsyfte har varit att utforska ämnet och hitta en lösning genom gestaltning, det innebar att gestaltningen har varit den största delen av arbetet. Gestaltningen gjordes inom ramarna för tävlingen Imagine Open Skåne 2030, vilken var att genom bild och text på två A1 pannåer framställa svaret på en valfri utmaning som vi själva formulerar. Lösningen kommunicerades till övervägande del genom illustrationer, collage, skisser och bilder. Gestaltningen avslutades den 8 april 2016 då ett fullständigt tävlingsförslag lämnades in till tävlingsarrangören.

Begränsningar i metod

Arbetet avgränsas till att ta fram en lösning för mötet mellan stad och jordbruksmark i den stadsnära landsbygden i södra Skåne. Lösningen är inte

platspecifik utan svarar på ett generellt möte mellan stad och land. Eftersom tanken var att ta fram en idé var det inte nödvändigt att anpassa lösningen efter en specifik plats.

I redovisningen av vår frigörande workshop där vi undersökte våra ingångar kommer vi inte att redovisa vilka bilder vi använde oss av i våra moodboards. Bilderna var enbart ett verktyg för oss att förstå varandras förväntningar och preferenser. Målet med övningen var att ta fram nyckelord och att ställningstaganden och det är det som redovisas i arbetet.

Litteraturstudien avgränsades till litteratur som behandlar problematiken kring växande städer och bevarande av jordbruksmark. Vi studerade inte i detalj hur jordbruk drivs utan fokuserade översiktligt på enskilda aspekter, exempelvis studerade vi inte hur majs skördas utan snarare att händelsen äger rum. Andelen litteraturstudier i arbetet begränsades och vi har i första hand använt litteratur för att få en kunskapsöversikt under arbetet med tävlingsförslaget. Vi gjorde inte något platsbesök till Skåne för att studera mötet mellan stad och landsbygd. Platsbesök är inte relevant eftersom både idén och situationen är av generell karaktär. För att få en uppfattning om situationen använde vi oss istället av material som beskriver problematiken kring mötet mellan stad och land.

Begränsningar av gestaltning

Gestaltningen begränsades till att göra en idégestaltning. Den övergripande situationsplanen

har en grov detaljeringsgrad med en översiktlig höjdsättning. Vi valde att inte precisera materialval och konstruktionen för tekniska lösningar, fokus har istället varit att mer övergripande genom form och funktion ta fram en gestaltning som skapar upplevelser och svarar på vårt syfte och vår frågeställning.

Begränsningar i studie av referensprojekt

De beskrivningar vi har gjort av andra projekt begränsades till tre för oss inspirerande projekt. Studien av två referensprojekt inom tävlingen European begränsades till förslag med koppling till södra Sverige. De skulle vara samtida projekt föreslagna under de fem senaste åren, därför tittade vi på förslag som skickades in till tävlingen European mellan år 2011 och fram till år 2016. Detta för att samhällsutmaningen ska vara aktuell idag.

Bild 2: Syfte med arbetet var att gestalta en park i ett jordbrukslandskap samtidigt som jordbruksmarken bevaras.

METOD

I det här avsnittet redovisar vi de metoder vi har använt oss av för att ta fram vår gestaltning som svarar på vår frågeställning. För att få en kunskapsöversikt kring den valda utmaningen gjorde vi en kort förstudie med en litteraturstudie och en referensstudie. En SWOT-analys gjordes för att undersöka problemrymden kring mötet mellan stad och land. På så sätt kunde vi få bättre förståelse för vilka styrkor och svagheter som finns inom mötet mellan stad och land samt vilka möjligheter och hot städer och jordbrukslandskap står inför. En idégenereringsmetod i form av Lotusblomman gjordes tidigt för att snabbt starta den kreativa processen. Det är en effektiv metod för att på kort tid generera ett stort antal idéer. Vi använde oss av metoden för att landa i något som inte har gjorts tidigare. En frigörande workshop hjälpte oss att undersöka våra ingångar och förväntningar på arbetet. Därefter tog skissandet vid i olika former.

LITTERATURSTUDIE/KUNSKAPSÖVERSIKT

För att få en uppfattning om problematiken kring städernas expansion i områden med värdefull

jordbruksmark valde vi att göra en kort litteraturstudie. Vi studerade litteratur som behandlar interaktionen mellan stad och landsbygd i fysisk planering och exploatering av jordbruksmark. För att få bättre förståelse för människans koppling till jordbruket och hur jordbrukets betydelse för människan har förändrats med tiden studerade vi översiktligt svensk agrarhistoria. I litteraturstudien sökte vi även information om begreppet bostadsnära natur och varför den bostadsnära naturen är viktigt för människan. Under arbetet med tävlingsförslaget sökte vi information om vilka stadier, situationer, grödor och intrycksskapande händelser och objekt som finns inom jordbruket. För att kunna bedöma vilka intryck som skapas baserade vi vår studie på begrepp som används inom växtgestaltning. Begrepp som användes för att beskriva växterna var bland annat textur, bladverk, blomning, höjd och rumbildande egenskaper.

Som stöd för arbetet användes mycket litteratur som vi har bekantat oss med under utbildningen som Boverkets publikation Bostadsnära natur, och

Cserhalmis verk Fårad Mark. Vi använde också litteratur som vår handledare och andra lärare gav förslag på under arbetets gång. Sökningar gjordes även i sökmotorn www.google.se och SLU-bibliotekets söktjänst Primo. De sökord vi använde var: *"idégenerering", "design+research", "arkitektävlingar", "urbanisering", "stad+jordbruksmark", "stad+landsbygd", "agrarhistoria", "jordbruksgrödor", "exploatering+jordbruksmark", "jordbruksmark+rekreation"*.

Eftersom vi valt att testa vår idé i södra Skåne blev det viktigt att få information som tydliggjorde vilka utmaningar Skåne står inför och vilka förutsättningar som finns idag. Mycket information och underlag fanns på IMAGINE OPEN SKÅNE 2030s tävlingshemsida och Region Skånes hemsida DET ÖPPNA SKÅNE. Skånes regionala utvecklingsstrategi innehöll information om regionens målbild för det framtida Skåne. Studie av referensprojekt för gestaltungsfrågor

För att få en bättre uppfattning om samtidens landskapsarkitektur och tävlingsinlämningar valde

vi att sätta oss in i olika typer av projekt. Vi ville få en bättre uppfattning om vilka utmaningar som är vanligt förekommande och hur deltagarna har svarat på samma utmaning. Projekt som studerades var bidrag till tävlingen EUROPAN, världens största återkommande arkitekttävling vars syfte är att stimulera nytänkande idéer om urbanisering, arkitektur och stadsplanering. Likt Imagine Open Skåne 2030 är European en öppen och allmän idétävling. (Sveriges Arkitekter 2013) Vi valde att studera förslag med koppling till södra Sverige eftersom den valda tävlingen utlyser förslag med tydlig koppling till Skåne. Förslagen och information om utmaningen fanns tillgängliga via hemsidan www.europan.se. Utöver det kunde vi hitta information på de deltagande företagens hemsidor. Vi kontaktade även de företag som tagit fram förslagen för att få tillgång till material som illustrationer.

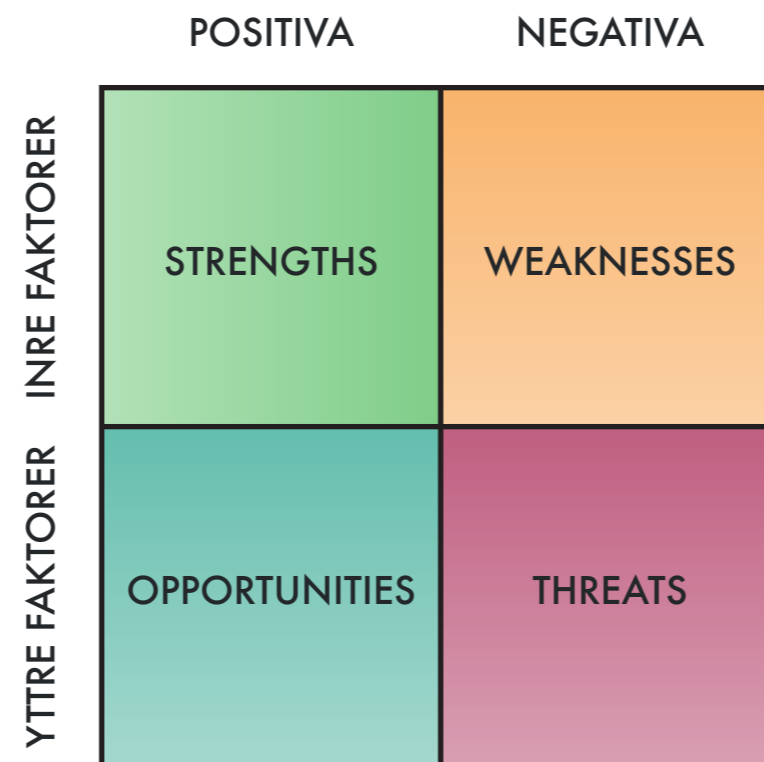
Utöver dessa projekt studerades Shenyang University Campus i Kina, ett exempel på hur jordbruksmark och rekreation kan kombineras. Landet Kina är aktuellt eftersom landet har stora problem med urbanisering, expanderande städer och bevarande av jordbruksmark. Kongjian Yu har genom sitt företag Turenscape varit en frontman för nytänkande landskapsarkitektur där rekreationsområden och parker kombineras med jordbruk och produktiva landskap (Saunders 2012, s.7). Information om projektet hittades via hemsidan www.turenscape.com/english, boken *Designed Ecologies – The Landscape Architecture of Kongjian Yu* och i artiklar i tidningen *Arkitektur*.

Vi betraktade projekten utifrån tre aspekter:

- Projektets utmaning
- Deltagarnas idé/gestaltning/svar på samma utmaning
- Vad kan vi ta med oss?

SWOT-ANALYS

SWOT är en förkortning av Strengths (styrkor), Weaknesses (svagheter), Opportunities (möjligheter) och Threats (hot). Det är en mångsidig analysmetod som har sina rötter i företagsekonomi men som har börjat användas som landskapsanalys (Virginia Tech 2014). Vi applicerade analysmetoden på konflikten mellan växande städer och bevarande av jordbruksmark som ett sätt att undersöka problemrymden. På så sätt kunde vi få en tydligare

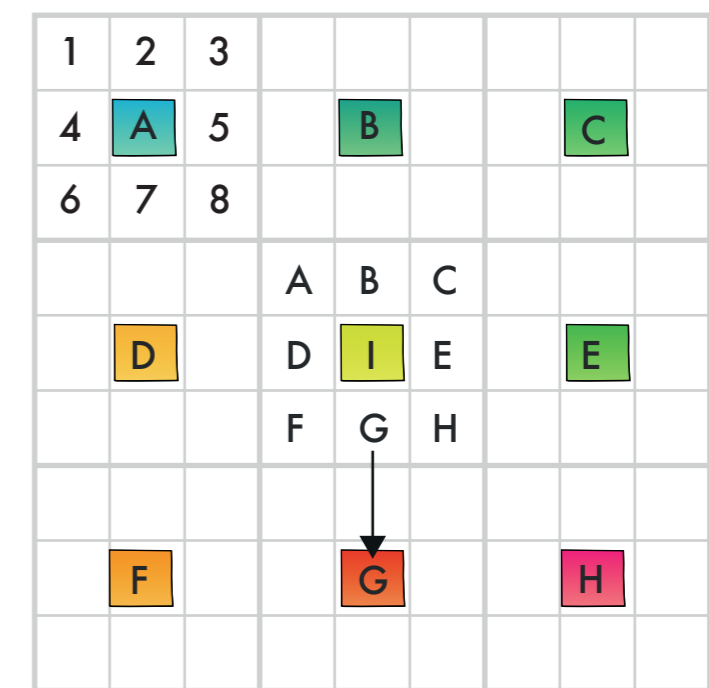

Figur 2: Bildförklaring av SWOT-analys.

bild av styrkor och svagheter kring mötet mellan stad och land. Vi kunde även se vilka möjligheter respektive hot som finns inom vår valda utmaning och fundera kring eventuella scenarion som staden och landsbygden står inför.

WORKSHOP – LOTUSBLOMMAN

Lotusblomman är en idégenereringsmetod som utgår från ett behov eller en huvudidé och som leder till ett resultat med upp till 64 konkreta idéer. Huvudidén skrivs upp i mitten av en 3x3 matris, därefter fylls resterande celler med koncept som svarar på huvudidén. Slutligen görs samma sak för var och ett av de åtta nya koncepten. Se figur 2 för en illustration över analysmetoden. Övningen är ett bra sätt att starta den

Figur 3: Huvudidén (I) skrivs upp i mittcellen, (A-H) är koncept som svarar på huvudidén. Siffrorna (1-8) är idéer som svarar på koncept A. När samtliga celler är fyllda finns det 64 konkreta idéer som svarar på koncepten (A-H).

kreativa processen på och det är en effektiv metod för att på kort tid generera ett stort antal idéer. (Michanek & Breiler 2004). Metoden gjordes i tidigt skede för att vi skulle vara så fria som möjligt i våra tankar och inte påverkas av influenser. Vår förhoppning var att vi på så sätt skulle landa i en idé som inte har gjorts tidigare.

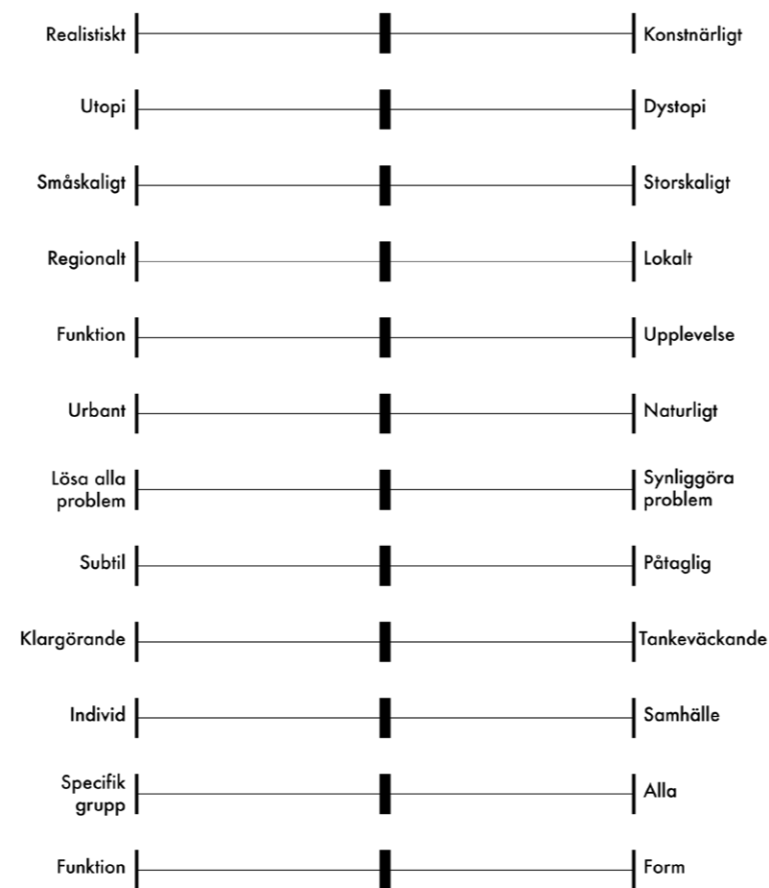
WORKSHOP – UNDERSÖKNING AV VÅRA INGÅNGAR

I och med att tävlingen var så öppen och fri i sin inriktning fick vi skapa ett eget program som utgick från vår frågeställning/syfte men också utifrån vad vi ville göra av förslaget. Detta gjordes med utgångspunkt i tidigare erfarenheter och personlig smak. Vi använde oss därför av en övning för att förstå och komma överens om vilka aspekter eller vilka ingångar vi skulle ta med oss in i själva gestaltningen.

För att själva förstå vilka förväntningar och ingångar vi själva kom in i arbetet med och för att kunna kommunicera och förstå varandras förväntningar på arbetet gjorde vi i tidigt skede en workshop-övning. Denna workshop gjordes genom att vi satte ihop varsin moodboard eller kollage med bilder som tar upp känslor eller lösningar som vi ville jobba med. Moodboards användes tidigt inom modedesign för att snabbt utforska och förmedla känslor, färger och ljus men har på senare tid börjat användas inom flera olika designområden. Det är en enkel arbetsmetod som underlättar kommunikation, möjliggör deltagande, sätter igång den kreativa processen. Metoden är flexibel och kan enkelt förändras efter hand. (Koskinen 2011 s.133) Moodboarden gjordes med hjälp av hemsidan pinterest.com för att snabbt och smidigt samla ihop 10 bilder var som representerade något

som vi tyckte om eller var intresserade av. Syftet med moodboarden var att hitta inspiration till hur vi kunde tänka kring vår uppgift och vilka ingångar vi kunde utveckla genom att tillsammans förstå varandras preferenser. Därefter sammanfattade vi vad vi såg i bilderna och skrev ner ett par meningar till varje bild. Detta för att tillsammans formulera och komma överens om vad vi såg.

Tillsammans med våra moodboards och våra utvalda nyckelord gjordes sedan en gradering mellan olika ställningstaganden, exempelvis utopi eller dystopi, klagörande eller tankeväckande, urbant eller naturligt. Därefter jämförde vi våra personliga

Figur 4: En graderingsmall där olika ställningstaganden står mot varandra

ställningstaganden och gjorde en gemensam gradering. Slutligen visade vi våra moodboards för varandra och skrev ner nyckelbegrepp som beskriver kärnan i bilderna. Målet med vår workshop var att hitta en lämplig ingång och målbild i den öppna tävlingen och ta fram nyckelbegrepp och argument som vi kunde ha nytta av i vår gestaltning.

Efter diskussion och reflekterande sammanfattade vi de båda i en gemensam för att ha med oss i det kommande skissarbetet. Denna kunde vi sedan gå tillbaka till under arbetet och se hur väl idéerna stämde överens med våra preferenser och förhoppningar.

SKISSANDE SOM ARBETSMETOD

Under arbetet med tävlingsförslaget har vi använt oss av olika former av skisser. Skissandet är en metod där arkitekten genom skisser söker sig fram till sina förslag (Birgerstam & Nord 1997 s.6). Genom att göra skisser i olika material och dimensioner kunde vi testa olika idéer och få djupare förståelse för rumslighet, skala och form. Det har även fungerat som ett kommunikationsverktyg oss emellan och för att arbeta fram bildmaterialet som användes i presentationen. De tidigare skedde för hand för att förmedla idéer och koncept. Dessa kombinerades sedan med modellbygge för att undersöka volymer och rumslighet. I senare skede skissade vi i dator. Program som användes var AutoCAD, Photoshop, Illustrator och 3d-program. Skissandet löpte i flera faser och detaljeringsnivå, som gick från helhet till detalj.

FÖRSTUDIE

Litteraturstudien blev första steget i att greppa den utmaning som syftet/frågeställningen innebar. Vi använde oss främst av elektroniska källor från bland annat Jordbruksverket, Länsstyrelsen Skåne, Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien och Boverket.

Utifrån dessa källor kunde vi hitta huvudargument och ämnen att fokusera på i vår gestaltning. Nedan följer några av de huvudspår som vi tog med oss från litteraturstudien. Därefter följer beskrivningarna av de tre referensprojekt vi valde att studera enligt de frågor som beskrivs i kapitlet Metod:

- Projektets utmaning
- Deltagarnas idé/gestaltning/svar på samma utmaning
- Vad kan vi ta med oss?

SKÅNSKA STÄDERS UTVECKLING I FRAMTIDEN

Det är svårt att med säkerhet säga hur framtidens städer kommer se ut. Det vi kan se är hur städerna utvecklats de senaste åren och utifrån det dra slutsatser för den närmaste framtiden. Enligt Region

Skånes befolkningsprognos kommer befolkningen i regionen öka med 13 procent fram till år 2024. Detta innebär att det i Skåne år 2024 kommer att bo 1 445 500 invånare. (Region Skåne 2016) Precis som i resten av Sverige pågår det i Skåne en urbanisering där människor flyttar från glesbygden till de större städerna (Boverket 2012). Det stora trycket på städerna gör att nya bostäder behöver byggas och det finns då två val, antingen expandera städernas yta eller förtäta inom det redan bebyggda området. (Boverket 2007, s.12.) Båda alternativen skapar sina unika problem.

Där en expanderande stad tar ny mark i anspråk försvinner den tidigare användningen och det kan många gånger vara svårt att återställa marken om behovet förändras. Jämfört med tidigare år ökade exploateringstakten under perioden 2006-2010 där den största ökningen har varit på högavkastande åkermark i Skåne (Jordbruksverket 2013, s.A). Det är anledningen till att länsstyrelsen har tagit fram en nollvision för att skydda jordbruksmark från exploatering (Länsstyrelsen Skåne 2012).

Även vid förtätning försvinner tidigare användning av mark, inte sällan är det grönområden som måste ge vika för ny bebyggelse (Boverket 2007, s.13). Förtätningen har medfört att grönytor såsom parker har fått minska på grund av nya byggprojekt. Nybyggen och förtätning leder till att städerna blir mer hårdgjorda och att det blir ett högre tryck på de grönytor som består. Stadsbor upplever därför sällan naturmiljöer i vardagen. (Malmö Stad, 2010) Förtätning och exploatering av grönområden kan dessutom leda till att det blir svårare och dyrare att utveckla och upprätthålla kvaliteter i de återstående grönytor. (Boverket 2007, s.22.)

VÄRDET AV BOSTADSNÄRA NATUR

Bostadsnära natur syftar på tillgången till natur och grönska som finns i nära anslutning till bostäderna. Boverket skriver att grönområden i tätorter och tätortsnära områden ska utvecklas och bevaras. Det gäller både för natur- och kulturmiljö och fridluftsliv. Bostadsnära natur betraktas som de gröna områden som finns inom 300 meter från bostaden.

Bild 2: Länsstyrelsen har tagit fram en nollvision av exploatering av jordbruksmark © News Øresund(CC BY 3.0)

(Boverket 2007) Ordet natur för lätt tankarna till det vilda och orörda, men naturen och landskapet runt bostaden ser sällan ut så. (Boverket 2007) Den sträcker sig från den välansade bostadsgården till skogen och beteslandskapet. Begreppet natur har en bred betydelse och innefattar såväl natur- som kulturlandskap.

Länsstyrelsen i Skåne Län skriver att möjligheten att även kunna cykla och promenera i jordbrukslandskapet, gärna i direkt anslutning till tätorterna, är en attraktiv möjlighet. Vidare skriver de att jordbruket erbjuder upplevelser av flora och fauna och av jordbrukets grödor (Länsstyrelsen i Skåne Län 2009). Boverket (2007) skriver att en av de främsta kvaliteterna med bostadsnära natur är att den kan ge en känsla av natur och grönska och på samma sätt borde jordbrukslandskapet också kunna ge en känsla av natur.

Det finns mycket som tyder på att bostadsnära natur påverkar oss människor på ett positivt sätt. Den ger vila och återhämtning, möjlighet för

lek och fysisk aktivitet, minskar stress och ökar koncentrationsförmågan hos barn. (Boverket 2007). Roger Ulrich (Ulrich et al 1991) har i ett flertal studier visat att det är mer avstressande att se videofilmer och bilder från naturen än att se motsvarande från stadsmiljöer. I en studie fick deltagarna se en video som var stressframkallande för att sedan se en video för återhämtning. Den senare videon visade olika vardagliga naturliga eller urbana utemiljöer. Resultatet visar att återhämtning ifrån den videoframkallade stressen gick snabbare och var mer fulländad när deltagarna exponerades för naturliga miljöer i kontrast till olika urbana miljöer (Ulrich et al 1991, s.222). Studien visar att exponering av natur har en viktig funktion i återhämtning ifrån stress och är därmed ett viktigt inslag i urbana miljöer.

Sverige har till skillnad från många andra länder i Europa en stor tillgång till natur nära inpå städerna. Det är ovanligt att vara helt bortkopplad från det omgivande landskapet vid vistelse i en svensk stad. Utvecklingen går dock mot att allt mer bostadsnära

natur försvinner, detta till en följd av att städerna växer och förtätas. Detta påverkar främst tillgången och nåbarheten till natur, men en konsekvens är också att trycket ökar på de resterande grönområdena vilket kan påverka kvaliteten negativt. (Boverket 2007, s.9)

Det är inte bara tillgången på bostadsnära natur som är viktigt. En lika viktig faktor är om den faktiskt går att nå för stadens invånare, och hur den sköts. I slättbygd kan det vara nödvändigt att arbeta med stråk och nätverk ut i landskapet för att öka nåbarheten och därmed tillgången. Kvaliteten på grönområdet är avgörande för hur väl den ska fungera i stadsmiljön. Tystnad och ro kan vara de största kvaliteterna i bostadsnära natur. (Boverket 2007, s.11) Skötsel och förvaltning är oerhört viktig för att säkra kvaliteten. Minskad skötsel kan i vissa fall leda till minskad kvalitet vilket i sin tur kan leda till minskad attraktivitet hos den bostadsnära naturen. I värsta fall kan det vara en anledning till att ta bort den. (Boverket 2007, s.59)

Bild 4: Den svenska jordbrukstraditionen sträcker sig långt tillbaka i tiden

JORDBRUKET I HISTORIEN

Historiskt har bebyggelse ofta anlagts i närheten av högklassig jordbruksmark. Före 1500-talet sysslade de flesta invånarna i Sverige direkt eller indirekt med någon form av jordbruk. På grund av låg efterfrågan och hög produktion var priserna låga och markerna snabbt överodlade. Under sekelskiftet 1700-1800-talet i samband med industrialiseringen genomgick jordbruket en stor utveckling för ökad avkastning (Cserhalmi 2008, s.131). Åkermarker slogs ihop och det formades kommersiella storjordbruk (Cserhalmi 2008, s.144). I början av 1800-talet sysselsatte jordbruket cirka två tredjedelar av den svenska befolkningen. Industriella revolutionen innebar stora förändringar i jordbruket. Folk flyttade från landet in i städer för att arbeta på fabriker. Jordbruket blev mindre än tidigare men i gengäld mer effektivt med nya tekniska lösningar. Under 1900-talet mekaniserades jordbruket på allvar. Hästarna byttes ut mot traktorer och jordbruket blev mer storskaligt. Landsbygden avfolkades och kopplingen till jordbruket gick alltmer förlorad. (Cserhalmi 2008, s.148-149)

Utvecklingen visar att människor i Sverige alltmer sällan är en del av jordbruket och jobbet kring det. På samma sätt går upplevelsen av det förlorat.

VÄRDET AV JORDBRUKSMARK

Jordbruket är i Sverige och ur ett globalt perspektiv mycket värdefullt. Den är en förnybar resurs som om den brukas på ett hållbart sätt kan ge avkastning under en mycket lång tid. Efterfrågan på mat, energi och vatten förväntas bara öka och kräver mycket mark i anspråk (Jordbruksverket 2013). I Sverige minskar varje år arealen brukad jordbruksmark. Dels genom igenväxning av åker- och betesmarker i Norrland och södra Sveriges skogsområden, dels genom exploatering av ny bebyggelse i stadsnära områden. Eftersom de flesta större städer i Sverige ligger i slättbygderna där åkermarkerna är som bördigast får det en stor inverkan på produktionsförmågan av livsmedel när städerna växer utåt (Jordbruksverket 2013). Den schaktning och de tryckskador som uppstår när ny bebyggelse uppförs gör att marken blir mycket svår, om ens möjligt, att återställa till

jordbruksmark igen (Jordbruksverket 2013). Marken blir på så vis låst till den nya användningen vilket är problematiskt när allt talar för att vi i framtiden måste börja producera mer livsmedel till den växande befolkningen.

Skyddet av jordbruksmark är ofta bristfälligt och väger sällan tungt när ny exploatering planeras. Endast en femtedel av Sveriges kommuner har en plan för hur de ska bevara jordbruksmark i sitt område (Jordbruksverket 2013). Nollvisioner för exploatering av jordbruksmark, likt den Länsstyrelsen i Skåne har tagit fram visar dock på att intresset för bevarandet av jordbruksmark ökar.

Bild 5: De olika karaktärerna hos växterna skapar uttryck som är unika för varje gröda

JORDBRUKSGRÖDOR OCH DESS BRUK

På Svenska åkrar odlas främst 15 olika typer grödor

- Havre
- Korn
- Lin
- Majs
- Poppel och hybridasp
- Potatis
- Raps och rybs
- Råg
- Rågvete
- Salix
- Sockerbetor
- Vall
- Vete
- Åkerbönor
- Ärter

Bland dessa dominerar spannmålen där runt 1 miljon hektar odlas varje år och vete, korn och havre är de vanligaste. Detta kan jämföras med 100 000 hektar oljevaxter, så som raps och rybs eller 20 000 hektar matpotatis, 35 000 hektar åkerbönor och ärter och 35 000 hektar sockerbeter. (Jordbruksverket 2016)

Odlingen av jordbruksgrödor vilar på en lång tradition och mycket forskning för att maximera avkastningen. För att minska risken att skadeinsekter eller sjukdomar ska få fäste används något som kallas växelbruk där man skiftar mellan olika grödor. Det finns grödor som inte bör odlas efter varandra då de är värdväxter för samma typ av skadeinsekter eller sjukdomar. Vissa grödor är känsligare än andra för växtföljdsrelaterade problem, majs kan exempelvis odlas flera år i rad på samma jord medan raps och rybs inte bör odlas oftare än vart femte till sjätte år på samma jord. (Jordbruksverket 2016)

De olika grödorna skiljer sig stort i utseende, form och karaktär, från vallen med sina klöver och gräs till

poppel och hybridaspens högresta stammar. Vissa av grödorna blommar praktfullt medan andra är mer anonyma i sin framtoning. De olika karaktärerna hos växterna skapar upplevelser som är unika för varje gröda. En odling av korgvide kan ge starka rumsbildningar med täta svårgenomträngliga väggar medan en potatisåker har svårt att bilda samma typ av rumskänsla. Texturen på de olika grödorna skiljer sig också mycket åt, spannmålen har en fin textur med små blad och ax till skillnad från majsen som med sina stora långa blad skapar en grövre textur. Beroende på vilka växter som odlas på en åker finns möjligheten för närkontakt med grödorna. En åker som är odlad med ärter tar lätt skada av störningar i och med dess känsliga stjälkar och blad medan andra grödor klarar betydligt hårdare slitage, exempelvis korgvide och majs.

De olika jordbruksgrödorna kräver olika typer av maskiner och arbetsmetoder för att kunna brukas. Den maskin som används för att skörda spannmål går inte att använda vid skörd av exempelvis sockerbeter. Det är alltså inte bara det som odlas som skapar intryck, utan också arbetet runt omkring.

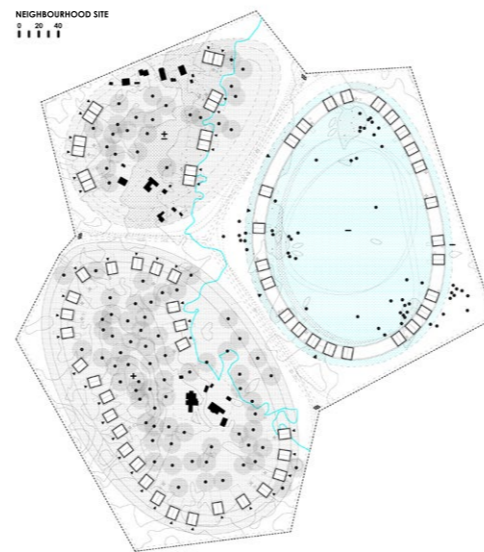

Bild 6-8: Bebyggelsen i förslaget BOMBELEK har ett organiskt formspråk och anpassas till topografin där byggnader integreras i naturområdet som i stort sett bevaras. © BOMP. Medgivande: Kuba Pudo

STUDIE AV REFERENSProjekt FÖR GESTALTNINGSPROJEKT

Nedan presenteras tre projekt med beskrivningar av utmaning, idé/gestaltning och vad vi tar med oss ifrån de olika projekten.

BOMBELEK – Tillgängliggöra och bevara

Utmaning

Kalmar är en stad med en ökande befolkning, där en av de drivande krafterna är det nyligen utformade universitet. Med ökande befolkning krävs nya lösningar och förslag på hur staden ska kunna växa. Samtidigt står Kalmar inför stora utmaningar vad gäller klimatförändring och stigande havsnivåer. Frågan var hur ett utvalt naturområde kan utvecklas för att möta efterfrågan på bostäder, rekreation och samtidigt anpassas för nya klimatmässiga förhållanden. Människans skogsavverkning, odling och bete har bidragit till ett karaktärsstarkt landskap där gränsen mellan naturområden och kultiverad jord är otydlig.

Uppgiften var att ta fram ett förslag som visar hur en organisk stadsexpansion kan ske etappvis, där en viktig förutsättning var att ta hänsyn till detta unika landskap. Den handlade också om att undersöka och utveckla relationen mellan människan och naturen. (European Europe 2012)

Idé/Gestaltning

Förslagets huvudfokus var att göra rumslig och social anpassning till platsen, både på lokal och regional nivå. (BOMP 2015)

Den rumsliga aspekten innebär en flexibel utformning med bebyggelse som integreras i terrängen med hänsyn till omgivande naturområden. Gestaltningen bygger på ett antal planeringsprinciper vars form är inspirerad av olika nästen/habitat som förekommer i naturen. Bebyggelsen följer denna form och blir en del av landskapet som ramas in, förstärks och förvaltas. Byggnader grupperas för att minimera påverkan på naturområden som möjliggör rekreation för de boende. En viktig del av förslaget är även hanteringen av vatten och anpassning inför framtida höjda vattennivåer, det

har varit avgörande för placering av byggda strukturer. (BOMP 2015)

Socialt innebär förslaget ett nytt bostadsområde med 380 nya bostäder för alla åldrar och med storskaliga öppna fält för aktivitet och natur. Placeringen av bostäderna görs med hänsyn till befintliga stråk och bilvägar, stråken utökas för att också möjliggöra transport med cykel och häst. Principen tillämpas även regionalt inom områden med liknande förutsättningar vilket resulterar i 1500 nya bostäder för Kalmar stad. (BOMP 2015)

Vad vi tar med oss

Från detta projekt var det framförallt hur de byggda strukturerna integreras med naturen som i stort sett bevaras. Sammantaget svarar projektet på en ökande befolkning och ett ökat bostadsbehov samtidigt som naturområden bevaras. Projektets bredd fungerade som en förebild i vår gestaltning. Det visar att man på ett enkelt sätt kan skapa förutsättningar för att ge en plats nya värden utan att ersätta dess ursprungliga värde.

Bild 9-11: Bilderna visar förslaget Frontside som utvecklar gränslandet mellan stad och land för att skapa rekreativsmöjligheter utanför Lund © Public Urbanism Personal Architecture. Medgivande: Justina Muliulyté

FRONTSIDE – Mötet mellan stad och land

Utmaning

Tävlingsområdet i sydvästra Lund var ursprungligen ett sport- och rekreativsområde intill Höje å men i samband med högt befolkningstryck och uppförandet av en ny tågstation öppnas nya möjligheter för staden. Den planerade expansionen av staden skapar möjligheter att omdefiniera området till en levande urban miljö med varierade upplåtelseformer och allmänna områden för sport, rekreation och grönytor. (European Europe 2013a) Utmaningen var att ta fram ett anpassningsbart projekt där delning är en av de grundläggande byggstenarna. Vad kan de som bor, arbetar eller besöker området dela? Tävligen utlyste smarta och kreativa lösningar på hur nya offentliga rum kan se ut. (European Europe 2013b)

Idé/Gestaltning

Förslaget är en nytt kompakt urbant område, Lund källby, i direkt anslutning till naturområden med många aktivitets- och rekreativsmöjligheter. Jordbruksmarken, Höje å och den nya stadsdelen

länkas samman av en anlagd våtmark. Detta öppna landskap är den viktigaste kvaliteten i det nya området och bärande för förslaget, det möjliggör naturupplevelser för de boende samtidigt som området får nya urbana kvaliteter. Invånarna i det täta stadsområdet får möjlighet att uppleva ån med den nyanlagda våtmarken och det öppna landskapet med jordbruksmark. En viktig aspekt var att utemiljöerna och sportanläggningar skulle vara tillgänglig och öppna för allmänheten. (European Sweden 2015) I gränslandet mellan detta kompakta urbana bostadsområde och jordbruksmarken finns Källby strandpromenad, cykelslingor och promenadstigar som leder de boende mellan rapsfält, bankerna kring Höje å och de nya våtmarkerna kring Källbyn. (PUBA 2015)

Vad vi tar med oss

Utmaningen som Frontside svarar på fungerade som en förebild i vårt val av utmaning i mötet mellan stad och land. Från detta projekt var det framförallt idén om att gränslandet mellan stad och land kan utvecklas för att skapa rekreativsmöjligheter som vi tog med

oss. Den täta urbana stadsgränsen med utblick mot landskapet ger invånarna både urbana och naturliga kvaliteter samtidigt.

Shenyang Architectural University Campus – Jordbruk och Rekreation kombinerat

Utmaning

I samband med att universitetet i Shenyang år 2002 ökade antalet inskrivna elever var de ursprungliga lokalerna för få och för små för att alla studenter skulle få plats. Universitetet behövde därför flytta till stadens utkant och dess nya placering blev på bördig jordbruksmark. Uppdraget gick ut på att ta fram en gestaltning av universitetets nya campusområde. (Turenscape 2007) Det är ett vanlig förekommande scenario i Kina, i samband med urbanisering och växande städer har stor del av landets bördiga mark exploaterats, bönder säljer sin mark för att flytta in till staden och jordbruksmarken bebyggs med bostäder och industrier. Trenden har lett till att Kina är på väg in i en land- och matkris. (Saunders 2012, s.50) Av den anledningen uppmanades de

Bild 12-14: Idén bakom Shenyang Architectural University Campus var att använda risplantor för att hålla marken produktiv samtidigt som den får en ny roll som universitetscampus och rekreationsområde. Jordbruket blir en naturlig del av studenternas liv. © Turenscape. Medgivande: Huimin Jia

ansvariga landskapsarkitekterna att ta hänsyn platsens tidigare användning som jordbruksmark. (Turenscape 2007) Landskapsarkitekter i Kina måste jobba med utmaningar som matproduktion och hållbar markanvändning. "Landskapsarkitekturen har en roll där, i gränssnittet mellan människan och det produktiva landskapet", beskriver Alex Campburi, projektledare och designer för Turenscape (Hallerman 2010, s.58). Enligt honom har människan förnekat många värden som genom historien har gett oss mat, något kommer att straffa sig i framtiden. (Hallerman 2010, s.62).

Idé/Gestaltning/Svar

Platsen är ett 80 hektar stort campusområde där idén var att använda risplantor för att hålla marken produktiv samtidigt som den får en ny roll som ett universitetscampus och rekreationsområde för studenter och boende. (Saunders 2009, s.50) Tanken var att utformningen skulle belysa och öka medvetenheten kring land och jordbruksmark för studenter som flyttar och blir innerstadsbor

(Turenscape 2007). Risfälten tillgängliggörs genom betongbelagda stråk som gör det möjligt för besökarna att känna och röra risplantorna. Betongplattformar med sittplatser finns utplacerade i risfältet. Utöver risplantor odlas även bovete och andra lokala grödor i småskaligt växelbruk i campusområdets torrare delar (Saunders 2012, s.50). Målet med projektet var att styrka idén om att jordbrukslandskap kan och borde vara en del i våra urbana liv. (Saunders 2012, s.9)

Under "risplanteringsdagen" varje vår får studenter och medlemmar av fakulteten vara med och fira planteringen av risfrön. Denna odlingsakt ger studenterna en unik och oförglömlig upplevelse. (ASLA 2008) De fullvuxna risplantorna skördas senare på hösten under "risskördardagen". Det annars avlägsna jordbruket och dess tradition blir på så sätt en naturlig del av campusområdet och studenternas liv. (Saunders 2012, s.55)

Projektet blev år 2005 prisat med ASLA's General Design Award of Honor med motiveringen: "Productive

landscape and a beautiful landscape [...] this will put the students directly in touch with agriculture [...] biggest stroke is to put test plots in the middle of campus." (ASLA 2008)

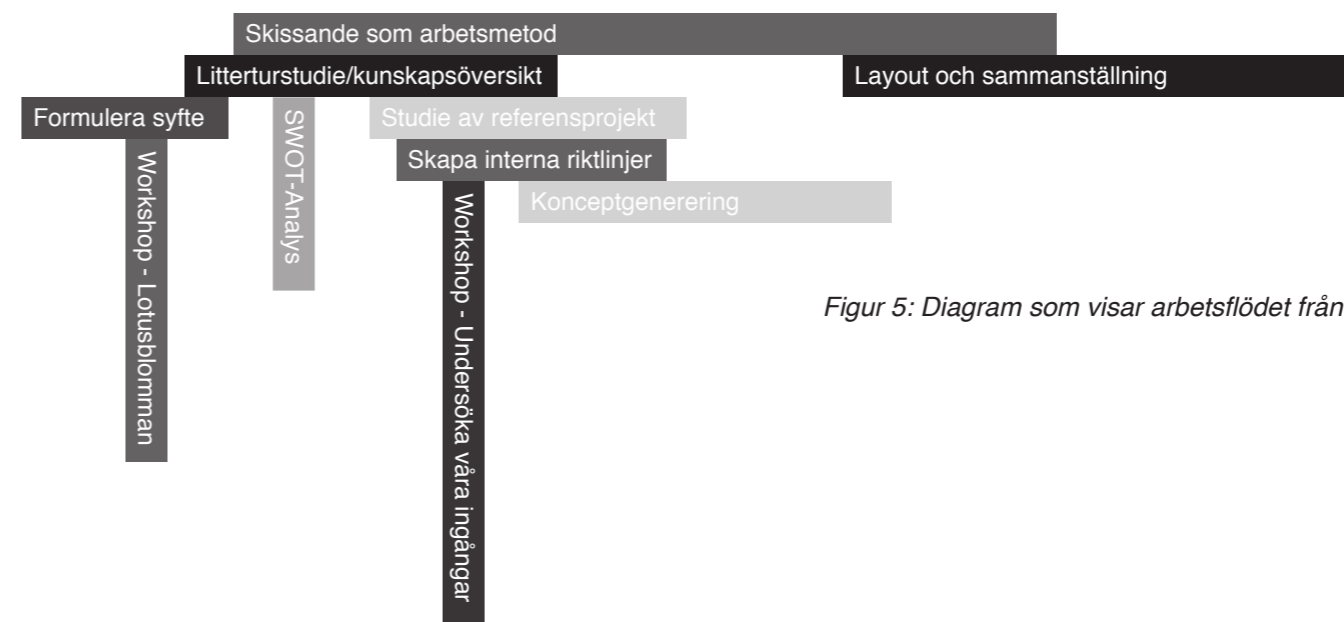
Vad vi tar med oss

Från detta projekt var framförallt användandet av vanligt förekommande jordbruksgrödor något som vi inspirerades av. Genom att tillgängliggöra jordbruksmarken får besökarna möjlighet att uppleva jordbruket med nya ögon. Även stora fält med en liten variation av grödor kan vara effektivt och ge upplevelser till betraktaren. Grödornas olika stadier skapar olika uttryck som varierar över året. Det är ett konkret exempel på hur landskapsarkitektur och jordbruk kan kombineras för att skapa unika platser vars syfte är mer än att enbart vara ett rekreationsområde eller jordbruksmark. Risplanteringsdagen och Risskördardagen visar också på att en vanlig och vardaglig företeelse också kan ge en unik upplevelse till betraktaren.

GENOMFÖRANDE

I följande avsnitt kommer vi gå igenom hur arbetet med tävlingsförslaget gick och hur det slutgiltiga förslaget kom till. Metoderna beskrivs i det föregående kapitlet Metoder. Här kommer vi att gå igenom de olika faserna i vårt arbete, hur metoderna hjälpte oss framåt och vilka olika idéer som dök upp. Där vissa idéer åkte i papperskorgen medan andra fick leva vidare, ibland i sin ursprungliga form och ibland i en omarbetad version.

Figur 5: Diagram som visar arbetsflödet från idé till färdigt förslag

TÄVLINGEN SOM ARBETSMETOD

När vi hade bestämt oss för att delta i en tävling och på så sätt pröva våra idéer i en realistisk kontext, började vi leta efter en tävling som var lämplig. Även om arkitektutävlingar är ett vedertaget sätt för kommuner, städer, beslutsfattare och lobbyverksamheter att få in idéer är de ofta väldigt specifika vad gäller plats och uppgift/mål. Att hitta en tävling som specifikt efterlyste förslag på hur vårt syfte/frågeställning kunde besvaras var därför inte särskilt lätt. Vi insåg därför att en öppen idéävling skulle ge oss bäst möjlighet att utforska utmaningen. Valet av

tävlingen IMAGINE Open Skåne 2030 föll ganska naturligt då det var en öppen idéävling där vi kunde formulera vår egen utmaning och sedan ge ett svar på denna utmaning. Vad som också gjorde att denna tävling passade oss bra var att vårt syfte/frågeställning kändes extra relevant i just Skåne där konflikten mellan expanderande städer och värdefull jordbruksmark är högaktuell.

Tävlingen IMAGINE OPEN SKÅNE 2030 ställer krav på att förslaget ska presenteras på ett sådant sätt att det är lättförståeligt och inspirerande för allmänheten. I en öppen allmän tävling måste förslaget vara

konkurrenskraftigt och texterna måste vara kärnfulla. Specifikt för tävlingen var kravet att bildberättandet ska vara så pass tydligt att bilderna även ska kunna användas som illustrationer till debattartiklar i lokal- och fackpress. Bedömningskriterierna beskriver vikten av innovativ höjd och visionär kraft i förslaget. Idéer måste alltså vägas mot hur väl de uppfyller dessa kriterier och hur nytänkande de är, det gäller både utmaningen och svaret på samma utmaning. Genom att delta i en tävling utforskas problemet i skarpt läge. Tävlingsformatet ställer krav på vår presentation och motiverar oss att tänka i nya banor vilket tvingar oss att hela tiden utvärdera vår idé och gestaltning.

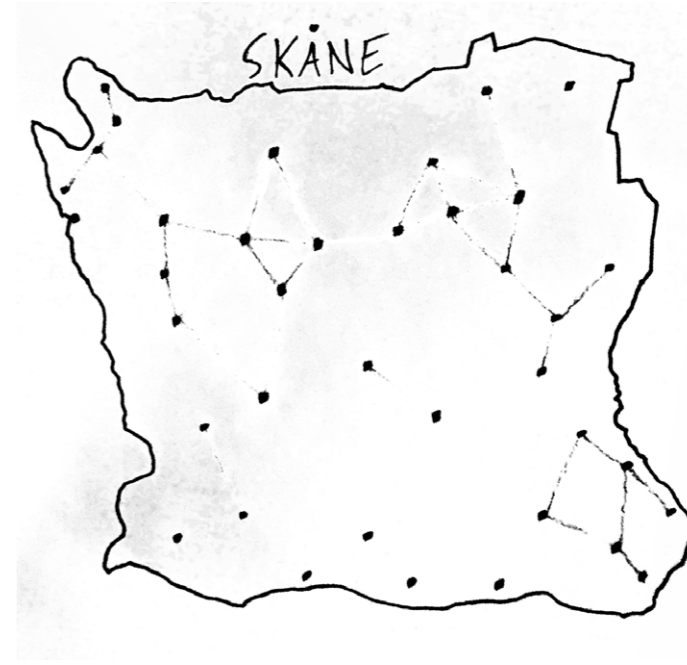
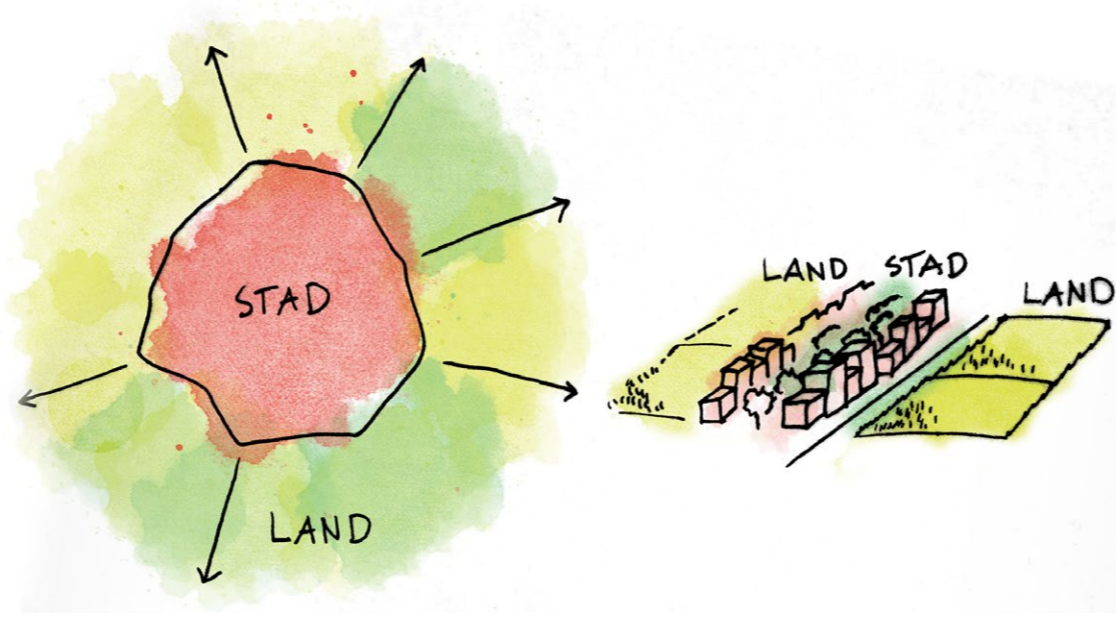
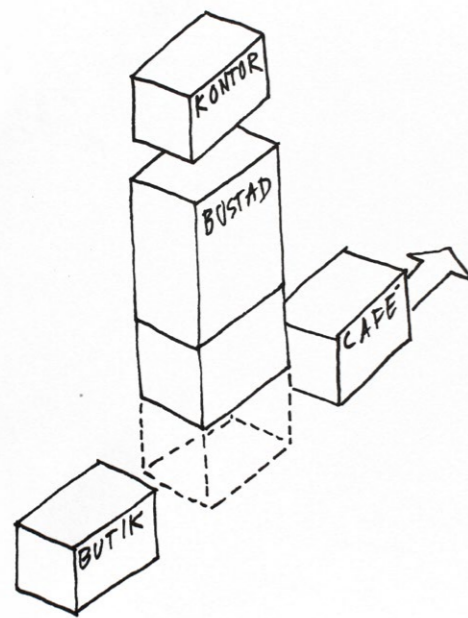

Bild 15-17: Tidiga skisser som gjordes under arbetet med lotusblomman

HUR HAR VI JOBBAT?

Vår ambition har varit att båda skulle vara delaktiga i samtliga processer. Alla beslut togs tillsammans och med utgångspunkt att det skulle råda konsensus kring alla beslut. Vi har haft som ambition att ses och jobba varje dag. När arbetsuppgifterna tillät eller omständigheterna krävde kunde vi efter överenskommelse jobba på var sitt håll. Regelbundna arbetsmöten genomfördes under arbetet med tävlingsförslaget. Syftet med arbetsmötena var att stämma av och tydliggöra för varandra vad vi har producerat, hur de olika delarna kan förbättras och slutligen enas kring vilka de viktigaste frågorna var i det fortsatta arbetet med tävlingsförslaget. Arbetsmötena var ett verktyg som hjälpte oss att se till att båda jobbade mot samma mål.

WORKSHOP – LOTUSBLOMMAN

Vi valde att göra denna övning tidigt i vårt arbete, detta för att se vilka idéer vi kunde hitta innan vi

fördjupat oss i ämnet och på så sätt riskerade att låsa oss. Det övergripande temat för övningen var mötet mellan stad och land. Utifrån den hittade vi ett antal koncept/lösningar att gå vidare med i det fortsatta arbetet. Några exempel är den linjära staden, stad i jordbruksmark, aktiva gränser, rekreativa jordbrukslandskap, nya platser för offentliga miljöer, jordbruk i staden, jobba lokalt i slutna system, den utbytbara staden.

Den utbytbara staden

Statiskt byggande kan bara svara på de problem vi ser idag och det finns en osäkerhet kring hur den ska hantera framtida och oförutsedda problem. Idén var en anpassningsbar och dynamisk stad där vi skapar ett ramverk med utbytbar innehåll. Fördelen med den utbytbara staden skulle vara dess flexibilitet gentemot kommande behov. Behov kan minska och öka på olika platser (inom eller mellan städer/stadsdelar) och den utbytbara staden skulle göra det möjligt att omfördela resurser mellan dessa platser för att möta behoven. Resurserna kan vara allt från olika typer av byggnader

till infrastruktur, parker och torg. Byggandet blir inte lika definitivt vilket gör att även små tätorter vågar ta initiativ till nya områden för att de vet att det går att omforma dem eller flytta till en annan plats. Idén var intressant men släpptes tidigt eftersom vi upplevde att den var mer lämpad för planarkitekter snarare än oss som landskapsarkitekter.

Den linjära staden

Idén var att forma linjära stadsdelar som utgår från stadskärnorna och löper ut i landskapet. De linjära stadsdelarna skulle vara relativt smala med en variation i struktur, byggnader, upplåtelseformer, täthet och funktioner. De är ett par hundra meter breda och upp emot någon mil långa för att binda ihop tätorter. Dessa linjära stadsdelar får en effektiv kollektivtrafik som gör det möjligt att bo långt från stadskärnan utan att pendla med bil. Målet med idén var att skapa en porös stadsstruktur där naturen/landsbygden finns närvarande överallt där vi ökar kontaktytan mellan stad och land. Vi ville ta staden till landskapet och landskapet till staden och få in en större mångfald i

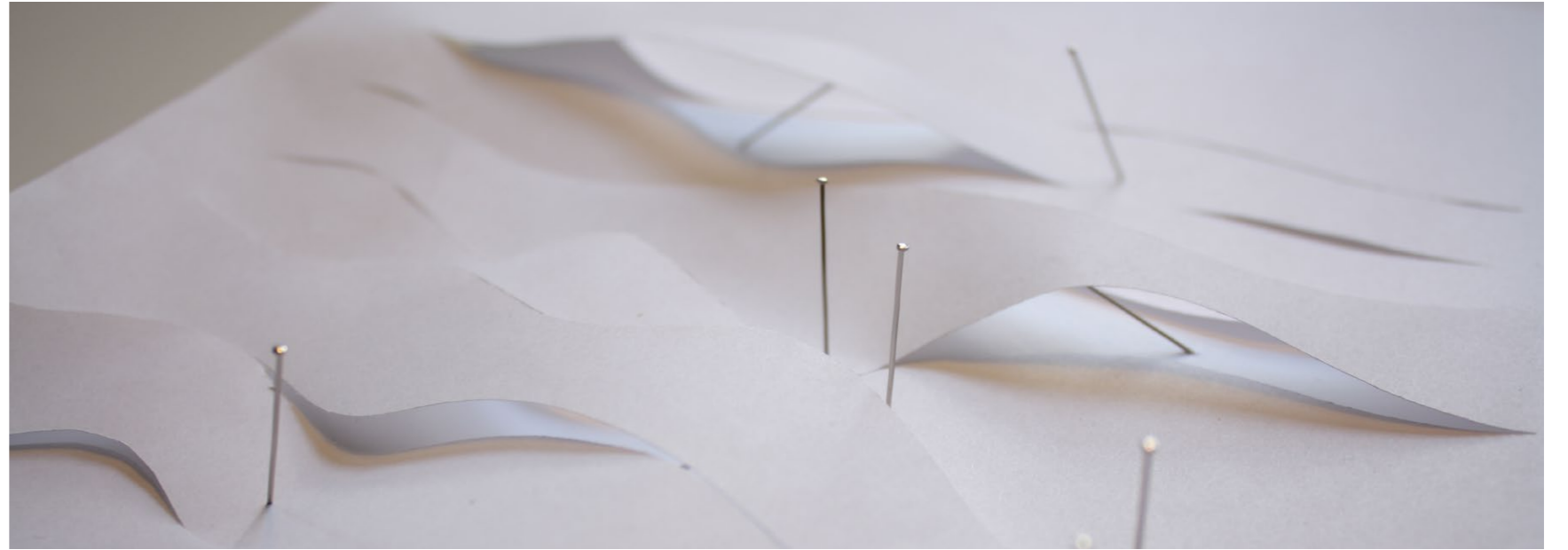
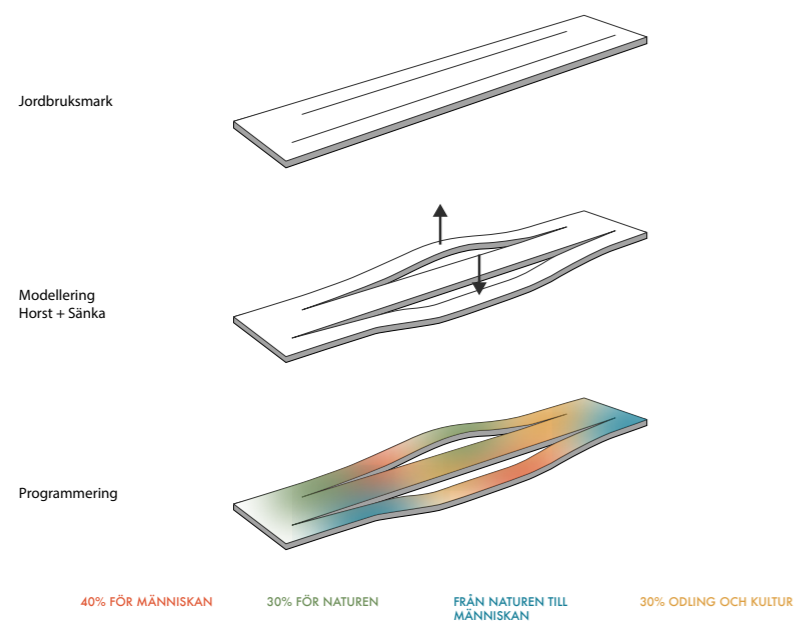

Bild 18-20: Arbetsmaterial från idén "Stad i jordbruksmark"

odlingslandskapet. Vi ville bryta gränsen mellan stad och landsbygd och stärka kopplingen däremellan för att få stad och land att jobba i symbios. Idén om de linjära stadsdelarna släppte vi tidigt eftersom den skapade mer problem än vad den egentligen löste.

Stad i jordbruksmark

Tanken om de linjära stadsdelarna ledde senare till en ny form av stad som expanderar ut i jordbrukslandskapet som i stort sett behåller samma areal mark. Genom att sammanföra de tre typologierna stad, jordbruksmark, rekreationsområden bildas en ny typ av stadsstruktur där jordbruksmarkens yta bevaras samtidigt som nya värden förs in. Vi ville överbrygga gränsen mellan stad och land och skapa en ny sorts ekoby. Genom att jobba med topografi så frigörs yta som kan fyllas med andra funktioner som boende, rekreationsstråk, spridningskorridorer för biologisk mångfald och våtmarker. Landskapet blir mer dynamiskt och upplevelsemässigt. Målet var att skapa en produktionsmark som kan ge intryck på besökaren och att det som produceras på platsen används lokalt.

Vi insåg tidigt att idén om den nya ekobyen var väldigt komplex och till stor del innefattade sådant som vi inte var bekanta att jobba med.

Med det här som grund kom vi fram till att vi ville jobba med något som är föränderligt. Vi ville bryta strukturer och skapa något nytt av något gammalt. Dessutom ville vi överbrygga gränser och ta fram en struktur mellan städerna.

Rekreativsmöjligheter i produktionslandskap

Idén handlar om hur vi kan ge produktionslandskapet ett rekreativt värde genom att tillgängliggöra det för allmänheten utan att minska avkastningen på marken. Genom spänger och stigar tillgängliggörs åkermark och kopplar ihop befintliga rekreationsområden. Vi såg det som en möjlighet att visa upp det skånska landskapets identitet och varierande karaktär. Vi ville tillgängliggöra det landskap som finns närvarande mitt framför ögonen men som inte är tillgängligt idag.

Problemet som vi svarar på är kopplat till den urbana

miljön och produktionsmarken och i förlängningen ett samhälle där stad och landsbygd utvecklas åt två håll. Där det urbana förtätas och grönytor får lämna plats åt nybyggen medan landsbygden blir mer inriktat på produktion för att försörja städerna. Kopplingen mellan stadsborna och jordbruket går alltmer förlorad. Vår lösning erbjuder rekreationsområden utan att ta speciellt mycket mark i anspråk.

Båda tyckte att idén sammanfattade det som vi ville jobba med och vi ansåg att den kändes lämpad för oss som landskapsarkitekter. Vi upplevde att utmaningen och svaret hade den visionära höjd som tävlingen eftersökte utan att idén blev för komplex för oss att genomföra.

SWOT-ANALYS

SWOT-Analysen var ett bra sätt för oss att förstå den problemrymd som vi jobbade i, men även ett sätt att konkretisera den utmaning vi valde att utgå ifrån. Genom att analysera styrkor, svagheter, möjligheter och hot i mötet mellan stad och land kunde vi på ett enkelt sätt smala av arbetet till vissa nyckelproblem. Detta hjälpte oss att vi inte svävade iväg i problem som inte var centrala för arbetet och vår valda utmaning.

Mötet mellan stad och land

Styrkor (Strengths):

- Bo nära matproduktionen.
- Lokal produktion aktuellt ämne i en globaliserad värld.
- Stadsbon får möjlighet att uppleva landsbygden och bonden får möjlighet att ta sig in till staden.

Svagheter (Weaknesses):

- De växande städerna och bevarande av jordbruksmark skapar en konflikt där någon måste ge vika.
- Den ena hindrar den andres utveckling.
- Obalans mellan de två intressena, där expanderande av städer väger tyngst.
- Polariserat med en tydlig uppdelning mellan stad och landsbygd.

Möjligheter (Opportunities):

- Skapa en symbios mellan stad och land.
- Kopplingen mellan stad och land blir starkare.
- Att stadens och landsbygdens värden kompletterar varandra. Stadens sociala värden och landsbygdens matproduktion.

Hot (Threats):

- Exploatering av jordbruksmark ger minskad matproduktion och riskerar att förstöra några av Sveriges bästa jordar.
- Befolkningsökning och urbanisering leder till att städerna förtätas, vilket skapar trånga städer med ett allt högre tryck på grönytor.
- En kombination av ovanstående där jordbruksmark exploateras och grönytor får ge plats åt nybyggen.
- I en osäker framtid kan ändrade förutsättningar skapa ett större behov av lokal matproduktion alternativt att det blir en större efterfrågan på grönytor i staden.

Vi såg att närheten till matproduktionen var en styrka som vi ville ta tillvara på i arbetet. Detta tillsammans med att staden och jordbruket kompletterar varandra på flera sätt gjorde att vi såg möjligheten att föra dessa närmare varandra. Vi såg också flera svagheter i situationen, bland annat att det idag råder en obalans mellan dessa intressen och med att den tydliga uppdelningen idag skapar ett polariserat landskap. Dessa svagheter blev något som vi kände att vi ville jobba med för att om möjligt omvandla dem till en tillgång och på så sätt skapa mervärden.

Vi diskuterade också en del hot och tänkbara framtida scenarion. Ett scenario skulle kunna vara minskad matproduktion om städerna tar åkermark i anspråk, eller åt andra hållet om städerna inte ges möjlighet att expandera blir trängre och trängre tills kvaliteten i stadsmiljön sjunker.

WORKSHOP – UNDERSÖKA VÅRA INGÅNGAR

Nedan presenteras en sammanfattning av vad vi kom fram till genom att använda mood board som metod

De utvalda bilderna handlade mycket om människan och naturen. Hur naturen får ta plats i staden och hur kontrasten mellan det vilda och naturliga står mot det tydligt människoskapade. Andra bilder visade motsatsen där naturen istället tillgängliggörs för människan med hjälp av en bro, en stig eller en yta av gallerdurk. Större delen av bilderna förmedlade känslor av hopp och en utopisk framtidstro snarare än en dystopi med lösningar där människan och naturen lever sida vid sida. Bilderna visade också hur olika typer av material kan samordnas för att skapa oväntade effekter och funktioner.

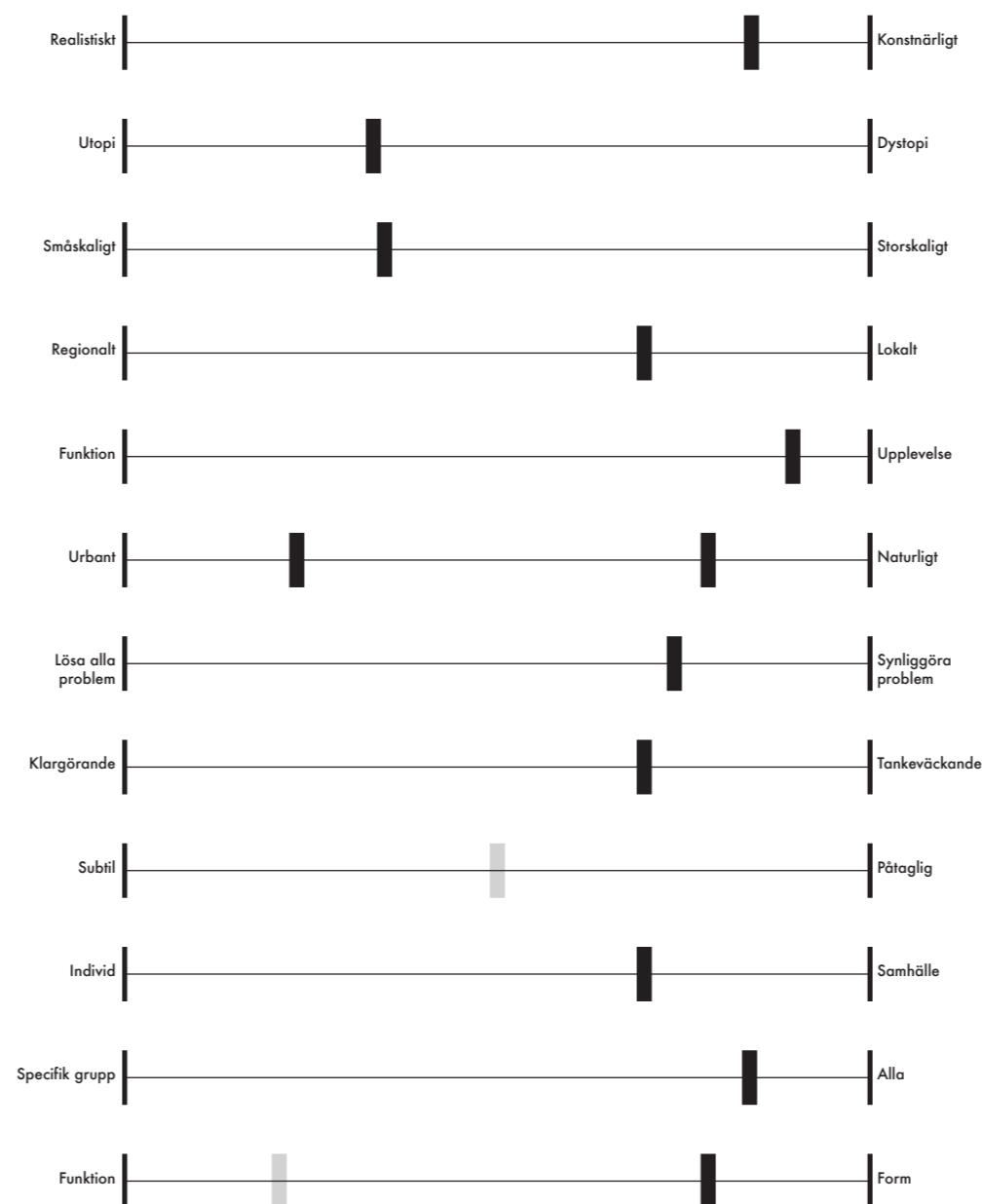
Det fanns ett tydligt fokus på upplevelsedrivna installationer och platser. Upplevelsedrivna platser kan vara en bro som är nedsänkt ett par centimeter i vattnet där besökarens rörelse skapar vibrationer på vattenytan. Det kan också vara växtlighet som kastar en släpskugga på smågatsten eller en konstgjord dimma som ger en plats en påtaglig atmosfär som skiljer sig ifrån övriga platser både i och utanför staden. En stor konstgjord sol eller små vattensamlingar är andra exempel där fokus ligger på upplevelsen snarare än funktion. Detta

visade ett intresse för att synliggöra problem istället för att helt försöka lösa dem. I bilderna fanns det ofta en underliggande mystik som snarare var tankeväckande än klargörande. En installation med en stor sol kan till exempel väcka frågor kring hur vi uppfattar och ser på vår omvärld.

Flera bilder visade hur människan kan påverka en plats genom sitt användande av den och hur platsen i sin tur påverkar människans aktivitet. Beroende på hur besökaren använder platsen skapas upplevelser, dessa förstärks om platsen är föränderlig. Det kan handla om att en installation drar till fler besökare till platsen än om installationen inte hade funnits där. Effekten blir då att rummet påverkar människan och omvänt att människan i sin tur påverkar rummet. Många av bilderna anspelade också på känslor och gick ibland mot det smått bisarra i jakten på att skapa upplevelser väcka tankar hos betraktaren. En bild som visade detta var en smal gränd som hade gjorts ännu smalare och fått en effektfull belysning för att öka spänningen och dramatiken i gränden. Det födde tanken om att ta något vardagligt och självklart och ge det en bredare mening.

Annat som var gemensamt var starka formspråk med tydliga definierade former och material, ofta i en naturlig miljö. Exempelvis röda ytor i gummi-asfalt skapar en stark färgkontrast till intilliggande grönytor. På samma sätt som raka formspråk kan utgöra ramar för organiska planteringar kan organiska former skapa dynamisk spänning i ett strikt landskap. Båda var överrens om att starka och tydligt definierade formspråk kan fånga uppmärksamheten hos betraktaren men att funktion också är viktigt för att övertyga betraktaren om att idén ska fungera och är hållbar.

Figur 6: Vår gemensamma gradering från övningen "undersöka våra ingångar"

SKISSANDE SOM ARBETSMETOD

Skissande i stora drag

I ett tidigt skede gjordes handritade skisser i stora drag för att ta fram, synliggöra och pröva idéer på hur mötet stad och land kan utvecklas och kombineras. En av de första idéerna var att jobba med linjära stadsdelar som skapar sociala korridorer som växer ut i landskapet. Genom att utgå från ortfoto kunde vi rita upp olika typer av linjära strukturer med utgångspunkt i städer och tätorter.

När vi istället jobbade med idén om ekobyggen gjorde vi skisser på markens topografi och undersökte hur vi skulle vecka marken för att frigöra ytor så att nya värden och funktioner skulle kunna föras in. På så sätt suddas gränsen mellan stad och land ut och nya bostadsområden, rekreationsstråk och spridningskorridorer skapas. Genom att rita upp formen och vika volymer i modell kunde vi undersöka ett, för konceptet, lämpligt formspråk.

Genom att skissa kunde vi identifiera problem hos tidigare idéer och det var skissandet som gjorde att vi i slutändan valde att rikta in oss mer på hur jordbruksmarken kan tillgängliggöras och på så sätt användas som rekreationsområde. Den nya infallsvinkeln kändes mer lämpad för oss som landskapsarkitekter. Genom att rita upp ett generellt möte mellan en stad och ett jordbrukslandskap kunde

vi applicera olika strukturer för att undersöka ett lämpligt formspråk. Skissandet gjordes i stora drag med fokus på att skapa ett ramverk för gestaltningen. Eftersom jordbrukslandskap ofta upplevs ifrån intilliggande vägar kändes ett gångsystem som leder besökaren längsmed åkerns kanter förutsägbart och ointressant. Vi valde istället att utmana åkermarkens form genom att låta ett spångsystem leda besökaren ut i åkermarken. Genom att dessutom låta spången både gå över och under marken skapas nya möten med åkerlandskapet. Istället för att låta stigen ha en linjär dragning jobbade vi med en cirkulär form som kunde leda besökaren till startpunkten utan att besökaren ska behöva vända om och gå samma väg tillbaka. Det cirkulära formspråket var dock svårt att jobba med då det kändes för kraftfullt för att samspela med omgivande landskap. Mötet med jordbrukslandskapets ursprungliga form upplevdes statiskt. Genom att förskjuta de runda formerna kunde vi underlätta rörelsen genom landskapet samtidigt som spångsystemets utformning blir mindre förutsägbart.

Skissande i detalj och sökande efter en helhet

Skissandets funktion och karaktär ändrades mot slutet av arbetet då vi skiftade fokus från de stora dragen till att gå in mer i detalj. Dessa löpte dock parallellt, eftersom nya insikter på detaljnivå krävde justeringar av helheten. Denna fas var av mer problemlösande karaktär då vi i detalj bearbetade höjdsättning och började programmera spångsystemet. Genom att rita upp detaljer och möten mellan ringarna kunde vi undersöka olika lösningar på specifika problem. Hur skulle trappan se ut? Hur skulle bänkarna se ut? Vad händer i mötet mellan ringarna? Det är exempel på

frågor som vi sökte svar på genom vårt skissande. Vi testade våra idéer genom att skissa i CAD och ta fram flera sektioner, snitt och utsnitt. På så sätt tvingades vi ta beslut och jobba igenom gestaltningen i detalj.

Skissande i modell

Genom att arbeta i 3D-modell kunde vi undersöka höjder och lutningar på ringarna. Det gav oss bättre förståelse för volymer, proportioner och skalan på vårt spångsystem. Med modellen kunde ringarnas placering och riktningar justeras för att resultera i en gestaltning som tar hänsyn till många aspekter. I modellen kunde även volymer och lutningar justeras för att skapa en gestaltning med dynamik mellan öppna och slutna rum. Modellen gjorde det lättare för oss att leva oss in hur det skulle upplevas att gå på spångsystemet.

Skissandet var en omfattande metod som stod för en stor del av processen att nå ett tävlingsförslag. Det var med skissandet som arbetsmetod som vi nådde vårt resultat i examensarbetet.

PRESENTATION

I presentationsskedet var målet att skapa en lättillgänglig och inspirerande presentation med fokus på bildberättande och kärnfulla texter.

Perspektiv

Med Perspektiven hade vi två mål, att förmedla känslan av den plats vi gestaltat och att öka förståelsen för hur gestaltningen hänger ihop. Vi ville visa ett så brett

spektra av förslaget som möjligt i våra bilder. Det mynnade ut i att vi gjorde två större perspektiv (Bild 1 och 6) och fyra mindre (bild 2-5) där de två större blev mer övergripande och de fyra mindre skildrade mer specifika situationer. Vi kom fram till att vi behövde minst en översiktsbild (bild 1) där mer eller mindre hela förslaget fanns med, detta för att skapa en förståelse för platsen och förslaget i sin helhet. Vi ville också visa på jordbrukslandskapets öppna och vidsträckta karaktär med långa siktlinjer, detta tillsammans med ringarnas relation till åkermarken blev fokus i det andra stora perspektivet (bild 6). I de fyra småperspektiven (Bild 2-5) ville vi fokusera på enskilda situationer i förslaget. På så sätt täckte perspektiven in hela skalan från översikt till detalj.

Figurer

En viktig del i att förmedla förslaget genom bildmaterial är figurer som förklarar bakomliggande antaganden och idéer. Först ville vi etablera en överenskommelse med läsaren om vad utmaningen bestod av, det skedde genom figur 1-3 där vi fokuserade på tre huvudproblem, Ingen exploatering av jordbruksmark, ingen expansion bara förtätning och högt tryck på grönytor. Vi ville därefter förklara hur vår idé såg ut, vilket gjordes i figur 4, Tillgängliggör jordbruksmarken för rekreation. I figur 5 var tanken att förklara hur idén landar på platsen och varför formspråket ser ut som det gör. Slutligen gjorde vi en figur som visar det föränderliga jordbrukslandskapets grödor och olika händelser under året (figur 7).

Text

Texterna var avgörande för att kunna ge en mer

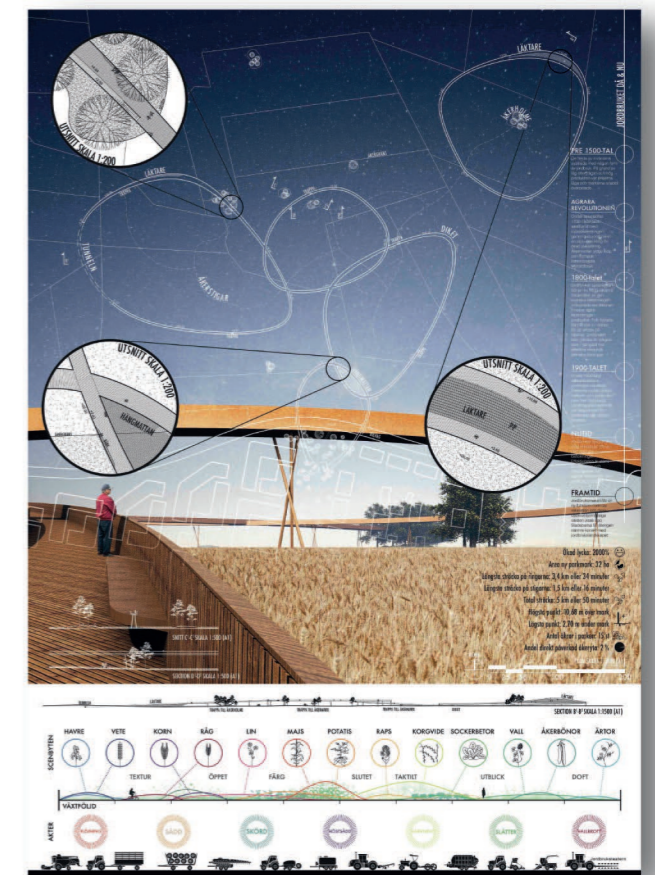
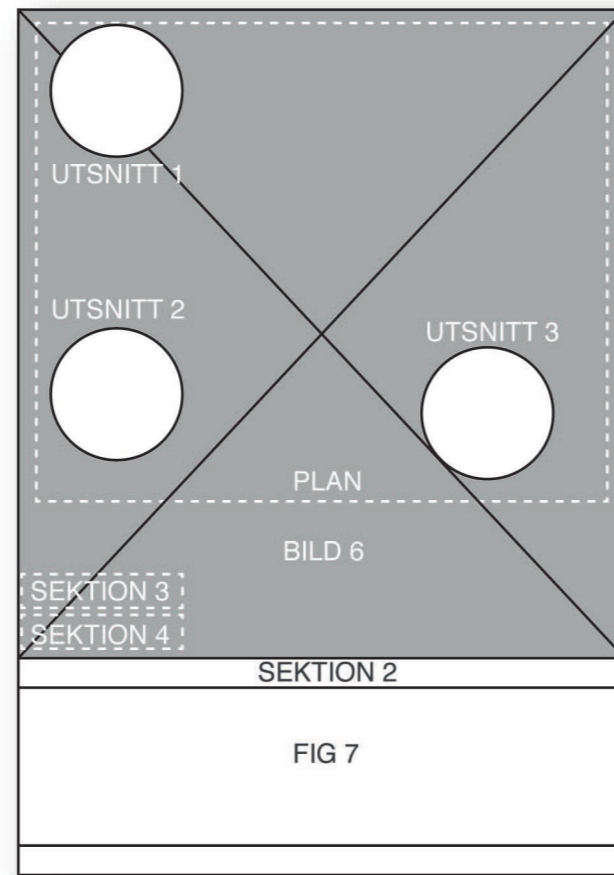
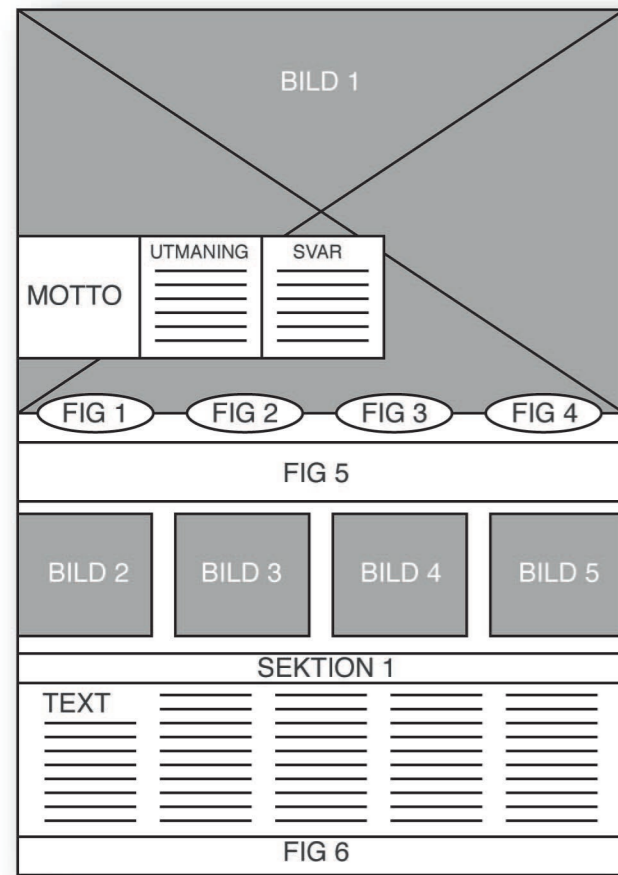

Bild 21: Från layout-mall till slutgiltigt förslag

var att texterna skulle vara kärnfulla och sakliga men att de även skulle ge en inlevelse och känsla för förslaget. Vi valde att hålla texten i ett större stycke i presentationen för att få en lättare läsning av förslaget. Vi ville minimera risken att betraktaren inte skulle hitta det hen ville veta om förslaget.

Sektioner

Vi valde att använda oss av fyra stycken sektioner för att kunna täcka in så stor del av parken som möjligt. De aspekter vi främst fokuserade på att förmedla var hur ringarna lutade och hur lutningarna relaterade till varandra. Vi ville också få fram ringarnas relation till marken och de omgivande åkerholmarna. Två av sektionerna gjordes i skala 1:1500 för att kunna täcka in hela bredden av parken (Sektion 1 och 2). De andra

två gjordes i skala 1:500 för att tydligare kunna visa avstånd till mark och omgivningen (Sektion 3 och 4).

Layout

Målet var att skapa en dynamisk layout som är lättillgänglig och ger ett professionellt intryck. Vi hade tidigt en idé om att vi ville jobba med bilder som låg ovanpå varandra. Som till exempel i bild 6 där situationsplanen ligger ovanpå perspektivet, detta gav oss möjlighet att maximera perspektivets storlek och samtidigt få plats med mycket information. För att vår layout inte skulle upplevas som rörig valde vi att organisera illustrationer och på så sätt skapa ett ordnat uttryck. Strukturen hjälpte oss att balansera de

fria och överlappande illustrationerna och göra dem lättillgängliga och enkla att förstå.

Färgskalor

Utgångspunkten var att använda oss av de färger som vi förknippade med jordbrukslandskapet i första hand och Skåne som region i andra hand. Eftersom jordbrukslandskapet förändras mycket under året när grödorna går från grodd till skörd hade vi mycket att utgå ifrån. Vi använde oss av ett relativt stort antal färger men försökte att få dem att kommunicera med varandra genom att välja liknande valörer och mättnad inom de olika färgerna.

FÖRSLAGET

I det här avsnittet diskuterar vi resultatet från kunskapsöversikten och presenterar våra tankar från litteraturstudien och vad vi tar med oss i förslaget utmaning och svar. Därefter redovisas tävlingsförslaget. Avsnittet besvarar huvudfrågan Hur kan vi genom design/gestaltning hitta en lösning som hjälper till att bevara jordbruksmarken och samtidigt tillgängliggöra den för invånarna i en växande stad/tätort? I stycket Förslaget nås arbetets mål att ta fram ett tävlingsförslag.

VÅRA TANKAR FRÅN KUNSKAPSÖVERSIKTEN

Våra tankar om Skånes städers utveckling: Växande städer skapar spännande möjligheter att utveckla staden då det finns en stark vilja att bygga nytt, men det skapar också många problem som idag ignoreras eller glöms bort. Vi ser att framtidens städer behöver ta bättre tillvara på de grönområden som redan existerar och försöka utveckla nya alternativa grönområden i takt med att städerna växer.

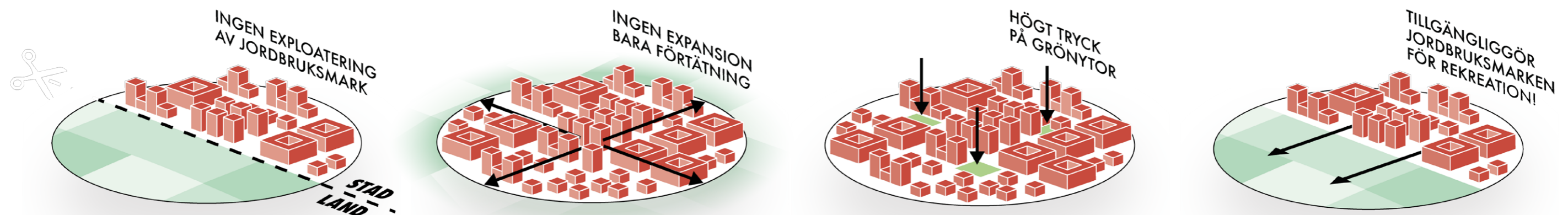
Våra tankar om värdet av bostadsnära natur

I en tid där marken i staden blir allt mer eftertraktad för bostadsbyggande blir grönyternas tillgång,

nåbarhet och kvalitet allt viktigare. Det finns många grönområden som inte går att använda för att de är otillgängliga eller av dålig kvalitet. En definition där begreppet natur även innefattar jordbrukslandskapet skapar nya möjligheter att tillgodose stadsbornas behov av bostadsnära natur. Jordbrukslandskapet har potential att bidra med rofyllda och tysta grönområden intill staden.

Våra tankar om jordbruket i historien

Sverige har en stark jordbrukstradition som sträcker sig långt tillbaka i tiden. Det är tydligt att kopplingen mellan staden och jordbruket blir svagare, både upplevelsen av den och maten som den producerar. Vi anser att det är viktigt att förstå hur maten vi äter blir till och att det förhoppningsvis leder till en större medvetenhet kring frågor om resurser och

2016-09-11
Oskar Mellegård & Henrik Lizell

Bild 22: Framtidsscenario av Skånes utveckling och hur staden kan utvecklas för att tillgodose stadsbornas behov av rekreation.

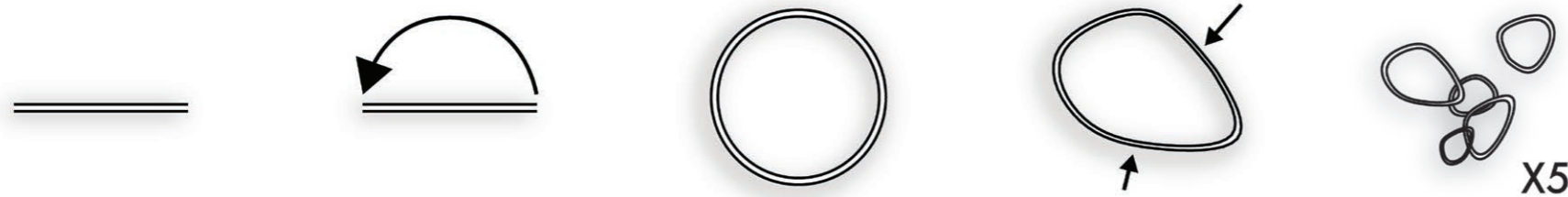

Bild 23: Illustration som visar ringarna tar form för att möjliggöra ett varierat möte med jordbrukslandskapet.

produktion. För att vända trenden behövs nya metoder som förstärker kopplingen mellan jordbruket och stadsborna.

Våra tankar om värdet av jordbruksmark

Jordbruket verkar vara en lågt prioriterad fråga när det kommer till ny exploatering i städernas närmiljö. Det tar lång tid för jordbruksmarken att återhämta sig efter att den har blivit bebyggd och bör därför hållas fri från exploatering. Det måste finnas sätt att utveckla städerna utan att förstöra den värdefulla jordbruksmarken.

Våra tankar om jordbruksgrödor

Jordbruksgrödorna har en stor potential att bidra med spännande effekter där växelbruket skapar förutsättningar för en park där intrycken hela tiden skiftar. Att grödorna är så pass olika i sitt utseende skapar förutsättningar för en park med starka kontraster. Utöver själva grödorna är också arbetet bakom dem intressant ur ett upplevelseperspektiv, att se och kunna följa med under bondens år och se hur marken förbereds, grödan sås och skördas för att marken sedan ska omläggas för nästa gröda.

FÖRSLAGET

Jordbruksteatern är en park som genom små ingrepp tillgängliggör jordbruksmarken för stadens invånare som på så sätt får en ny typ av rekreationsområde att röra sig i. Utformningen bevarar jordbruksmarkens kvalitéer samtidigt som den genererar nya värden. Parken skapar en koppling mellan produktionslandskapet och stadsborna, som får en inblick i det jobb och de processer som ligger bakom den mat vi äter. Ett spångsystem skapar en ram att utgå ifrån där besökaren kan uppleva och obehindrat röra sig genom jordbrukslandskapet utan att produktionen påverkas nämnvärt. Spångsystemet hjälper till att stärka bandet mellan stadsbon och jordbruket och blir en länk mellan stad och land. Upplevelsen varierar med det föränderliga produktionslandskapet där jordbrukets olika steg och cykler hela tiden omformar parken. Låt oss ta till vara det som jordbruket ger oss.

JORDBRUKET, BERÄTTELSEN OCH MÄNNISKAN

Jordbruksteatern kan delas in i tre huvuddelar: Jordbruket, Berättelsen och Människan där varje del bygger upp upplevelsen av jordbrukslandskapet. Jordbruksteatern skapar en attraktion av detta vardagslandskap och överbryggar gränsen mellan staden och det öppna landskapet. Detta framhäver Skånes identitet och skapar en mötesplats för människor.

JORDBRUKET - EN LEVANDE PLATS

Jordbruket utgör basen i parken. Det är kring bondens relation till jorden och produktionen av grödor som upplevelsen kretsar. Från det lilla till det stora, från grödornas utseende och olika stadier i sin utveckling, från plöjningen av åkern till skörden av grödan, i regn och solsken.

Jordbruket är den del av parken som hela tiden omformas. Den följer bondens liv och val genom vardagen. Efter varje växtsäsong skördas grödorna och marken förbereds för nästa gröda. Det vedertagna sättet att bruka jorden där grödorna växlas för att

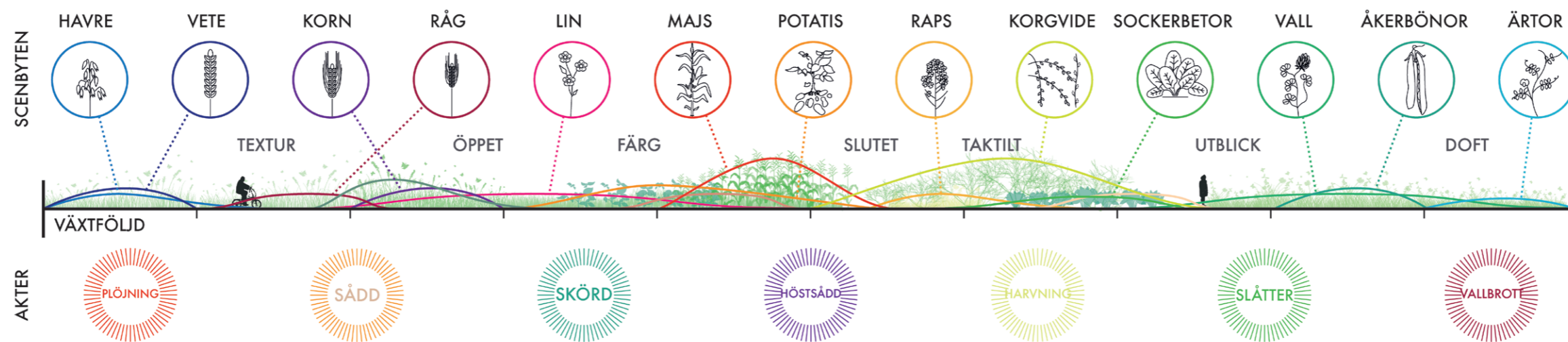

Bild 24: Illustrationen visar hur växelbruket och dess olika grödor tillsammans med olika akter skapar olika uttryck, scener och upplevelser.

inte utarma jorden eller ge skadedjur och sjukdomar fäste skapar hela tiden nya intryck. Det blir helt olika upplevelser om marken kring parken odlas som majs eller sockerbetor.

De arbeten bonden utför på sin mark står bortom vad vad gäller estetiska och upplevelsemässiga värden. Det gör att när parken släpper människan närmare blir intrycken äkta. Det finns inga underliggande estetiska värden som gör att bonden väljer att odla exempelvis potatis istället för raps, det är högst rationella val om avkastning som styr. Detta gör att denna del av konceptet lever ett eget liv. Parken tillgängliggör upplevelsen medan upplevelsen utvecklas oberoende av parken.

BERÄTTELSEN - VÄGEN TILL INTRYCKEN

Berättelsen är delen som förmedlar jordbruket till besökaren. Förmedlingen utgörs av rörelsen genom landskapet. Rörelsen blir utgångspunkten för upplevelsen av jordbruket. Den tar människan ut i jordbruksmarken där mötet med landskapet sker gradvis och skapar förutsättningarna för att kunna

uppleva den på en mängd olika sätt.

Rörelsen styrs av ringarna och åkerstigarna som skapar nya möten, rumsligheter och riktningar. De lyfter fram jordbruket, förbättrar kopplingen mellan stad och land och förstärker flödet ut i landskapet. Om Jordbruket lever ett eget liv och hela tiden förändras så är ringarna de fasta hållpunkterna. De sveper kring åkermarken i stora rörelser och leder människan i landskapet högt över, genom och under åkermarken. Den rena utformningen på ringarna gör att fokus alltid är riktat utåt, under promenaden skärps sinnen och subtila skiftningar i åkerlandskapet och dess olika grödor blir märkbara.

De mjukare åkerstigarna står i kontrast till de geometriskt formade ringarna. Här blir besökaren integrerad i sin omgivning. Stigarna skapar en mer intim kontakt med jordbrukslandskapet genom att ge människan möjlighet att kunna se, höra, känna och lukta på det på nära håll. De är flexibla i sin utformning och människan får hitta sin egen väg och står i direkt kontakt med landskapet. Stigarna får en ny dragning

varje växtsäsong i samband med att bonden plöjer och på så sätt raderar de existerande stigarna, de blir en del av den ständigt föränderliga scenografin. Stigarna slingrar genom öppna fält där människan möter en rad olika grödor och åkrar med allt från höga solrosor till låga sockerbetor. Landskapet blir en scen som visar upp sekvenser av vanligt förekommande åkerlandskap i Skåne. Människan påverkar omgivningen och omgivningen påverkar människan. Besökaren blir delaktig och får ett starkare band till platsen och till jordbruket.

MÄNNISKAN - UPPLEVAREN OCH UTFORSKAREN

Människan är mottagaren och åskådaren, det är hos människan som upplevelsen av landskapet landar. Besökaren kommer i nära kontakt med jordbruket och får möjlighet att uppleva det med alla sinnen.

Upplevelsen av landskapet varierar med tiden då det är föränderlig och stimuleras av jordbrukets och naturens processer. De olika grödorna och dess årstidsbestämda nyanser skapar olika visuella uttryck. De olika växtsäsongerna bidrar alla till en för årstiden

specifik upplevelse. Doften av höstens fuktiga jord och höstbevuxen mark. Grönska som tittar fram i vårsolen och vall som slås på våren. På samma sätt som höjdpunkten under sommaren är de stora blommande fälten så är det snötäckta landskapet höjdpunkten under vintertid. Det utgör pausen där jordbrukslandskapet hämtar andan inför en ny säsong.

Upplevelsen varierar också med avståndet mellan betraktaren och landskapet. På långt håll upplevs jordbrukslandskapet som stora sammanhängande färgfält där de enskilda grödorna inte går att urskilja. På nära håll framhävs individuella grödor med detaljer och texturer i bladverk, vippor och blommor. I en alltmer urban utveckling finns det en risk att kopplingen till landsbygden och jordbruket går förlorad, för varje generation kommer vi längre ifrån jordbruksmarken. Den nya koppling som parken skapar ger stadens invånare ett starkare band till landskapet som försörjer dem. Jordbruksteatern belyser jordbruksmarken och leder till en ökad medvetenhet om matens ursprung.

JORDBRUKSTEATERN – EN NY SORTS PARK

Parken blir ett komplement till den traditionella rekreationen genom att tillgängliggöra nya ytor i anslutning till staden. Grönytorna i staden avlastas och utöver upplevelsen så möjliggör parken en trivsamt miljö att vistas i.

Det börjar redan i staden där besökaren leds ut i landskapet. De svagt lutande ringarna leder människan uppåt, mot himlen och det öppna landskapet. Där ringarna möts står besökaren inför val med flera tänkbara vägar. Människan kan välja

att fortsätta promenaden nedåt längsmed de lutande ringarna som skär ner i den vågräta marken. De omgivande väggarna blir allt högre och omslutande men släpper sitt grepp då besökaren åter vandrar upp mot ljuset och det öppna landskapet. Parken är full av sådana regisserade rörelser där besökaren får olika upplevelser av ljus, skugga, intimitet och vidd.

Längsmed promenaden finns det två väl tilltagna läktare. Den ena läktaren för blicken ut i det öppna landskapet ostört av andra objekt. Besökaren kan uppleva det öppna landskapet och välja sin egen fokuspunkt. Den andra läktaren ger besökarna en central fokuspunkt i form av en åkerholme. Här framhävs och belyses åkerholmen, ett vanligt förekommande inslag i det Skånska landskapet som här får en huvudroll. Ringarna blir här ett spektakulärt bakgrundsmotiv.

Ringarna lutas på två ställen ner i marken och skapar diket och tunneln. Besökaren kommer i nära kontakt med de omgivande grödorna som skapar omslutande väggar. Här finns en tydlig rumslighet och möjlighet att sitta med grödor i ögonhöjd. För att förstärka upplevelsen av det öppna landskapet leds besökaren genom en tunnel, där kontrasten mellan det öppna och det slutna, det ljusa och det mörka blir kraftfull. Det tillfälliga avbrottet får besökaren att känna storheten i det öppna landskapet.

Åkerholmarna är element i landskapet som upplevs på håll eftersom de ofta är otillgängliga. Ringarna möter

åkerholmarna på olika nivåer och avstånd, genom eller under trädkronorna. Den avlägsna och otillgängliga åkerholmen är nu tillgänglig.

I mellanrummet där två av ringarna överlappar fåsts ett nät som skapar en hängmatta samtidigt som det möjliggör en upplevelse av jordbruksmarken uppifrån. Här kan besökaren ligga och titta ned på åkerlandskapet och grödorna som svajar i vinden.

Parken tar tillvara på jordbruksmarken och tillgängliggör det för människan. Jordbruksteatern möjliggör rekreation och upplevelser utan att hindra framtida generationers möjlighet att använda marken.

DISKUSSION

I det här avsnittet diskuterar vi hur väl vi har besvarat vår frågeställning. Därefter diskuteras resultat och vårt arbetssätt. Slutligen presenteras nya frågeställningar och vidare funderingar.

RESULTATDISKUSSION – ÄR VÅR GESTALTNING EN LÖSNING PÅ FRÅGESTÄLLNINGEN?

Hur kan vi genom design/gestaltning hitta en lösning som hjälper till att bevara jordbruksmarken och samtidigt tillgängliggöra den för invånarna i en växande stad/tätort?

Hur hittade vi lösningen?

Frågan som ställdes i början av arbetet har besvarats genom en gestaltning som har beprövats genom skissande i olika former. Lotusblomman och vår frigörande workshop hjälpte oss att generera idéer och starta den kreativa processen. Skissandet var ett nödvändigt verktyg för att tydliggöra idéerna för oss själva och varandra. Genom att skissa kunde vi pröva våra idéer och vidareutveckla dem för att slutligen

landa i en lösning. Även litteraturstudien var ett viktigt komplement till skissandet för att få en bredare förståelse kring de ämnen vi berör.

Tillgängliggör gestaltningen jordbruksmarken för invånarna?

Arbetet har visat på hur man kan tillgängliggöra jordbruksmark genom att ta fram en idégestaltning. Jordbruksmarken har tillgängliggjorts för invånarna med hjälp av tillägg i form av ringar som leder besökaren ut i landskapet. Vår gestaltning innebär en större yta och möjlighet för människan att röra sig på än vad som tidigare fanns på platsen. Kopplingen mellan stad och land blir starkare och den tydliga gränsen suddas ut. Ringarna kan upplevas som styrande och inte tillåter besökaren att ta egna initiativ, det finns dock flera valmöjligheter och tänkbara riktningar längsmed ringarna. Stigarna är inte lika definitiva i sin utformning utan tillåter människan att röra sig fritt i jordbruksmarken, på så sätt möjliggörs en närmre kontakt med jordbrukslandskapet.

Eftersom jordbruksmarken ofta finns i utkanten av staden är rekreationsområdet inte bostadsnära för alla i staden. Å andra sidan förstärks den faktiska nåbarheten då det skapar en ny möjlighet att promenera från staden ut i landskapet. Fyra av de fem ringarna uppfyller tillgänglighetskrav vad gäller lutningar. Den femte ringen har brantare stigning och är inte sammankopplad med övriga ringar, vilket gör att den inte blir tillgänglig för alla.

Bevaras jordbruksmarken?

Den direkt påverkade ytan är mindre än 2 procent av den totala arealen jordbruksmark. Eftersom ringarna är upphöjda är det fortfarande möjligt att bruka marken som är under dem. Ringarnas skugga kommer att påverka avkastningen negativt men det är endast en liten del av den totala mängden. Solens rörelse gör att grödor som växer nära inpå ringarna fortfarande kommer att få sol någon tid på dygnet. Något som vi inte har tagit med i beräkningen är hur anläggningen av spångerna skulle påverka jordbruksmarken men det är en faktor som skulle kunna påverka ytan negativt. Att människor rör sig på stigarna genom åkermarken

kommer också att påverka ytan, men inte till den grad att effekten är irreversibel. En eventuell risk är att stigarna kan göra det mer omständigt för bönderna att bruka jorden, men i jämförelse med riskerna att istället bebygga jordbruksmarken är den försumbar. Generellt sett är skötsel av parker kostsamt men ofta avgörande för kvaliteten. Vår gestaltning lånar jordbruket för att skapa upplevelsemässiga värden vilket ställer låga krav på skötseln och är därmed billig i drift. De pengar som annars skulle ha gått till parkförvaltning och skötsel skulle därför kunna kompensera böndernas eventuella inkomstbortfall. Parken belyser jordbruket och visar upp det för invånarna. Det skulle i sin tur kunna gynna bönderna som får en ny möjlighet att marknadsföra sin jordbruksmark och stärka kopplingen mellan dem och stadsborna.

UTVÄRDERING AV GESTALTNINGEN

Gestaltningens grundar sig på idén om det föränderliga jordbrukslandskapet, där jordbruket utgör basen i förslaget. Eftersom upplevelsen är individuell kan vi inte förutsäga hur jordbrukslandskapet tar sig i uttryck för en besökare. Hur parkens symbolspråk landar hos besökaren spelar inte så stor roll, det viktiga är bara att de upplever något. Besökaren kanske inte ens ser värdet av att uppleva jordbrukslandskapet men det finns andra värden som kan göra platsen attraktiv, som möjligheten att få röra sig i en öppen bilfri och rofylld miljö. Ringarna är element som tillgängliggör jordbruksmarken men det finns en risk att deras starka utformning istället tar fokus från landskapet. Besökaren kan uppleva att

ringarna är störande objekt som skapar en barriär till det öppna landskapet. På samma sätt kan ringarna bidra till att besökaren upplever sig styrd och fysiskt frånskild jordbrukslandskapet. Det finns en risk att ringarna utstrålar "se men inte röra", det motverkas dock av stigarna där besökaren får direkt kontakt med jordbruket.

Pelarna som bär upp ringarna koncentreras till vissa punkter istället för att vara jämnt spridda längsmed sträckan. På så sätt skapas större öppningar mot jordbruksmarken. För att undvika att använda breda pelare valde vi att använda flera smala vid specifika punkter. Målet var att lutningen på pelarna skulle skapa en illusion av att ringarna balanserar.

Speciellt för vår utformning är att den bara har en entré, vilket antas bidra till en högre koncentration av besökare på intilliggande ringar än ringarna som är längre ut i jordbrukslandskapet. Denna eventuella snedfördelning kan göra att upplevelsen av jordbruket i början förtas av mängden besökare eller att ringarna längre ut i landskapet upplevs som ödsliga. Det bidrar också till att den faktiska närheten till de yttre ringarna blir mindre än de inre ringarna. Om vi hade gjort om gestaltningen hade vi jobbat in fler entréer för att minimera den risken.

Vi valde att jobba med ett organiskt formspråk med den skevade cirkeln som utgångspunkt. Den skevade cirkeln skapar en variation i form och storlek samtidigt som det är enkelt att förstå helheten. Utformningen kan bidra till att rörelsen blir förutsägbar och att besökaren vet vad som kommer att hända. Det motverkas till

viss del genom att ringarna lutar och nivåskillnader skapas. En fördel med att använda en form som är förutsägbar är att fokus förskjuts från ringarna till jordbrukslandskapet. Besökaren behöver inte lägga tankemöda på att försöka förstå formen utan kan istället fokusera på att uppleva jordbrukslandskapet. Det är också en anledning till att vi valde att inte överprogrammera ringarna. Objekt som finns fördelade längsmed sträckan är bänkar, läktare och ett nät som skapar en yta för större sällskap. Det är möjligt att ett större utbud av aktiviteter skulle ge platsen en bredare målgrupp men fler aktiviteter skulle även innebära minskat fokus ifrån jordbruksmarken. Då hade gestaltningen blivit något annat än jordbruksteatern och det är möjligt att helheten skulle ha gått förlorad.

Det formspråk som vi har använt oss av i vår gestaltning liknar de organiska formerna som POBA använde i sitt förslag Bombelek. Vi landade i vårt formspråk innan vi såg förslaget Bombelek, men eftersom vi ständigt har bearbetat vår gestaltning är det möjligt att vi undermedvetet påverkades av det.

Ett mål med gestaltningen var att skapa ett generellt förslag som går att applicera på olika platser i Skåne. Det framgår dock inte i slutförslaget och förslagsbeskrivningen. Om vi hade fått chansen att göra om förslaget hade vi tryckt mer på den aspekten.

En av huvudidéerna med förslaget var att skapa ett

alternativ till grönytor i staden, en ny typ av grönyta som kan avlasta de redan existerande när städerna växer. Den plats vi har skapat avlastar på många sätt de existerande grönytor, genom att det skapas en ny möjlighet att röra sig i en miljö vars främsta beståndsdelar är växter och föränderliga processer. Det saknas dock vissa aspekter som traditionella grönytor ofta har, aspekter som öppna ytor med plats för lek, artrikedom och varierande rumslighet. Den skiljer sig också från många grönytor på det sätt att den inte ligger integrerad i stadsväven på samma sätt som exempelvis parker i staden. Detta gör att den möjligen inte blir en lika stor del av vardagen som andra grönytor.

UTVÄRDERING AV PRESENTATIONEN

Hur upplevs bilderna?

Färgskalan i bilderna efterliknar den som finns i Skånes jordbrukslandskap och innehåller mycket grönt, gult och blått. I förslaget finns det en stark visuell kontrast mellan jordbrukslandskapet och staden. Staden kan upplevas som vit och steril samtidigt som jordbrukslandskapet är det färggranna och levande. Det förstärker vårt ställningstagande men kanske inte ger en helt rättvis bild av situationen. Det finns en risk att texturen i staden gör att den tar fokus ifrån jordbrukslandskapet och vårt förslag, trots att intensiteten i färgerna är starkare i jordbrukslandskapet. Illustrationer innehåller människor av alla åldrar, men äldre är överrepresenterade. Det kan verka missvisande då målgruppen för förslaget är alla åldrar.

Vad presenterar vi?

Det ursprungliga syftet med tävlingen formulerades i tävlingsdokumenten med abstrakta meningar som "innovativ höjd i analys/frågeställning" respektive "visionär kraft" och "gestaltungs- och förmedlingskvalitet". Vårt förslag framställs med utgångspunkt i utmaningen och ett scenario byggs upp med hjälp av text och bilder för att övertyga läsaren om problematiken. Svaret presenteras direkt efter utmaningen, det underlättar läsbarheten då läsaren slipper leta efter olika stycken. Vi valde att koncentrera all text till den första sidan, vilket gör det enkelt för läsaren att följa med i texten men det finns en risk att kopplingen mellan textstycken och enskilda illustrationer går förlorad.

Hur påverkas vårt resultat av att vi är landskapsarkitekter?

Att vi som landskapsarkitekter tar fram ett förslag som är inriktat på rekreation och levande processer kanske inte är helt oväntat. Vi jobbar efter våra intressen och inom vårt kunskapsområde för att ta fram ett förslag som vi tror kan övertyga många. Risken är att presentationen riktas till andra som redan har liknande värderingar som vi har. Om vi istället hade valt att samarbeta eller diskutera med bönder eller andra som arbetar inom jordbruk är det möjligt att förslaget eller förslagets utformning hade sett annorlunda ut.

METODDISKUSSION

Litteraturstudien var nödvändig för att vi skulle få en bredare kunskap inom konflikten mellan exploatering och bevarande av jordbruksmark, om Skånes

utveckling i framtiden, värdet av jordbruksmark historiskt fram till idag respektive värdet av bostadsnära natur. När vi har sökt efter källor har vi letat efter texter som kunde styrka vår utgångspunkt och Skånes utmaningar. Vi har inte studerat vilka befintliga alternativa lösningar och svar som idag finns på problematiken kring Skånes växande städer och bevarande av jordbruksmark. Fördelen kan vara att vi har varit förhållandevis fria i våra tankar och idéer, samtidigt som studiebesök och fler referensstudier hade kunnat hjälpa oss att kanalisera våra tankar och hjälpa oss att komma vidare i vår gestaltning. Litteraturstudien begränsades till en kunskapsöversikt och som ett komplement till vår gestaltning. Varje aspekt som vi berörde i vår litteraturstudie är komplex och kan studeras långt djupare än vad vi gjorde.

Studier av referensprojekt hjälpte oss att hitta inspiration till utmaning och idéer som svarar mot utmaningen. De två förslag från EUROPAN som vi tittade på har gett oss uppslag med enskilda aspekter och nyckelord som "mötet mellan stad och land" och "att tillgängliggöra och bevara". De har varit givande i skapandet av vår gestaltning men gav inga konkreta gestaltungs-lösningar för tillgängliggörandet av jordbruksmark för rekreation. Ur den synpunkten var studien av Shenyang Architectural University Campus mer givande då det var ett mer konkret exempel på hur landskapsarkitektur och jordbruk kan kombineras för att skapa rekreativsmöjligheter i jordbruksmark.

Är tävling en bra metod för att undersöka vårt syfte och vår frågeställning?

Hur har tävlingsformatet påverkat oss i vårt arbete? En tävling ställer särskilda krav på kommunikerbarhet och slagkraft som i andra sammanhang inte är lika avgörande. En bra idé kan kastas i papperskorgen just för att den är svår att kommunicera eller saknar konkurrenskraft, även om den i verkligheten skulle ha fungerat och löst utmaningen lika väl. Vår valda utmaning och vårt gestaltade svar behövde hela tiden vägas mot hur aktuella de var för Skåne region och hur visionära och nytänkande de var. Det kan vara så att vi missade enkla beprövade lösningar för att vi letade efter något som kunde vinna tävlingen. Det behöver inte bara vara negativt, det kanske är bra att vi tvingades jobba fram idéer bortom sådant vi redan hade sett tidigare. En fördel med att använda oss av tävlingen var att vi landade i en lösning som vi kanske inte hade landat i om vi inte hade deltagit i tävlingen. Lösningen är ett resultat på tävlingen som metod och det kritiska tänkandet som det medförde. Utan tävlingen är det möjligt att våra idéer och vår process hade sett annorlunda ut och därmed påverkat vårt slutresultat. Dess geografiska avgränsning till Skåne region passade vår frågeställning eftersom problemet med växande städer och bevarande av jordbruksmark är påtagligt just där.

Det finns en risk att vår tolkning av uppdraget inte stämmer överrens med vad arrangörerna ville förmedla. Det är inte säkert att det skulle påverka vårt slutresultat eller tävlingens betydelse för vårt arbete men det kan eventuellt påverka våra chanser att gå långt i tävlingen och därmed våra möjligheter att nå ut till en bredare massa.

VAL AV TÄVLING

Den största utmaningen var tävlingens omfattning, vars enda egentliga begränsning var att hitta en utmaning i Skåne region och gestalta en lösning på samma utmaning. Tävlingens öppna format ställde krav på oss att hitta en relevant avgränsning och ingång. Vår frigörande workshop var till stor hjälp för att bryta ned det komplexa och öppna till något greppbart. Den hjälpte oss att undersöka våra utgångspunkter och sätta ramar för arbetet i tidigt skede. Ramarna hjälpte oss att hitta en infallsvinkel som vi ville jobba med. Om tävlingen hade varit mer specifik med programpunkter eller ett avgränsat tema hade vi inte behövt väga vår utmaning mot hur aktuell den var. Lotusblomman var till stor hjälp när vi skulle starta den kreativa processen med utgångspunkt i våra ingångar.

ARBETSSÄTT OCH SAMARBETE

Hur har resultatet påverkats av att vi jobbat tillsammans och inte delat upp arbetet med förslaget och uppsatsens olika delar mellan oss? Att ha jobbat så nära tillsammans som vi gjort är en viktig aspekt som har påverkat arbetet både positivt och negativt. Vi har setts i princip varje dag för att jobba och har hela tiden kunnat ha kontakt och bolla idéer med varandra. Vårt täta samarbete har gjort det lättare för oss att förstå varandra och kontrollera att vi jobbar mot samma mål. Detta har medfört att vi har fått reflektera mycket under arbetets gång för att kunna motivera val för varandra vilket har stärkt våra argument i gestaltningen. Vi har varit noga med att det ska råda konsensus och de metoder vi använt oss av har hjälpt

oss att se samma slutresultat. Det har varit positivt på så sätt att vi båda har känt oss delaktiga i arbetet. En negativ aspekt med att behöva förklara sig och reflektera mycket under arbetets gång är att det tar mycket tid, åtminstone på kort sikt blir det en mer effektiv arbetsgång om man jobbar självständigt. Samtidigt kan det säkert löna sig på längre sikt eftersom misstag och ofärdiga idéer inte släpps igenom lika lätt. Det är möjligt att vi skulle kommit fram till ett annat resultat om vi jobbat mer individuellt, kanske hade vi då hittat idéer som nu aldrig hann utvecklas eftersom de snabbt kommunicerades mellan oss utan att kunna ligga och gro. Det är inte säkert att de hade blivit bättre. Vi lämnar ändå gestaltningen med en känsla av att vi lyckades komma fram till det bästa resultatet efter våra förmågor och erfarenheter.

GENERELL PLATS, HUR PÅVERKAR DETTA RESULTATET?

Landskapsarkitektur är platsspecifik och landskapsarkitekten är väl medveten om det platsspecifika och utgår i stort sett alltid ifrån den aspekten i sin gestaltning. Landskapsarkitekten har en vana att analysera det och det slutgiltiga verket är skapat för en specifik plats. Oavsett tillägg så måste landskapsarkitekten förhålla sig till platsen och dess förutsättningar eller på något sätt ta dem i beaktning för att förstärka, kontrastera eller anpassa sin gestaltning efter dem. Att ha en generell plats som utgångspunkt ger per automatik en mer generell

gestaltning än en gestaltning som är platsspecifik. Vi anser att en generell gestaltning kan tillämpas i andra projekt med samma syfte, vår gestaltning kan ses som ett exempel på hur det kan genomföras. På så sätt får vårt resultat en bredare användning. Om vi istället hade utgått ifrån en specifik plats hade vi haft fler aspekter att förhålla oss till men det innebär nödvändigtvis inte att vårt förslag hade blivit bättre. Det rimmar även med idétävlingens syfte, som bygger på att idén ska vara bärande i resultat.

RESULTATET I ETT STÖRRE SAMMANHANG

En viktig insikt som vi har fått under arbetets gång är att ytor kan användas till mer än vad de är tänkta att användas till. Det gäller inte bara jordbruksmark, det gäller även andra ytor i städer och naturområden. Som landskapsarkitekter bör vi ständigt fundera på hur ytor kan berikas med fler värden utan att den ursprungliga funktionen går förlorad.

Genom vårt deltagande i tävlingen kunde vårt resultat nå ut till en bredare massa, vilket var en av våra förhoppningar med att delta i tävlingen. Vårt förslag stod utställt på Design & Formcenter i Malmö och vår framgång i tävlingen gjorde att vårt förslag presenterades vid en prisceremoni. Förslaget är även omskrivet av Sveriges Arkitekter och har skapat debatt. Jurygruppen skrev även att förslaget har potential att realiserats i närheten av flera av Skånes orter, bland annat söder om Hyllie där kommunen äger jordbruksmark.

Vidare undersökningar och nya frågeställningar

Följande del är frågor och problem att lösa vid konkretisering av vår egen gestaltning och ämnen som vi skulle vilja se vidare undersökningar på.

Hur skulle vi gå tillväga om vi fick uppdraget?

Vi skulle ta kontakt med experter inom olika professioner för att få mer exakt information om hur jordbruk går till. Genomförandet kräver att vi har mer kunskap om anläggningen av spångsystemet och hur det konstruktionsmässigt skulle fungera. Vid realisering av förslaget skulle även ytterligare studier av material bli nödvändiga då vi i detta arbete inte fokuserade på den aspekten. En aspekt att studera djupare är på vilket sätt anläggningen och markarbetet påverkar jordbruksmarken. Vad kräver spångsystemet för underhåll? I en vidare utveckling av förslaget hade det varit intressant att jobba med en bredare definition av jordbruksmark som utöver åkermark även innefattar ängsmark och betesmark.

Hur skulle arbetet genomföras juridiskt?

Vårt förslag tillgängliggör privat jordbruksmark för allmänheten. För att kunna genomföra förslaget krävs det lösningar på hur det juridiskt ska gå till. Vilken typ av mark är det som berörs och vad kallas den mark som blir resultatet av vårt ingrepp? Vad säger lagen om äganderätt? Vad finns det för intressen att ta i beaktning när ett sådant projekt genomförs? Det är exempel på frågor som kan undersökas i en vidare studie om hur jordbruksmark kan tillgängliggöras för allmänheten.

Vad finns det för alternativa lösningar på problemet?

I vårt arbete har vi tagit fram ett förslag på en lösning som svarar på problemet med bevarande och tillgängliggörande av jordbruksmark i växande städer. Det skulle vara intressant att se alternativa lösningar på samma problem. En utgångspunkt skulle kunna vara att undersöka vilka principer som finns idag och hur dessa principer kan appliceras i ett möte mellan stad och land. Vi skulle vilja se vidare undersökningar och förslag på hur jordbruksmark, gestaltning och rekreation kan integreras och kombineras. Genom vårt arbete har vi kommit fram till att de är viktiga aspekter att tänka på vid utveckling av växande städer.

Hur skulle förslaget se ut om vi istället hade jobbat mer platsspecifikt?

Det vore intressant att ta vår idé och testa den på en vald plats och se vilka nya frågor och komplikationer uppstår. En vald plats skulle även göra platsbesök relevant, något som antagligen skulle leda till fler aspekter att ta hänsyn till i gestaltningen. Det är möjligt att gestaltningen och slutresultatet då skulle skilja sig mycket ifrån vårt förslag.

REFERENSER

ASLA (2008) General Design Award of Honor – Shenyang Architectural University Campus, Taizhou City, Shenyang City, Liaoning Province, China. Tillgänglig: <https://www.asla.org/awards/2005/05winners/090.html> [2016-05-16]

Birgerstam, L. & Nord, P (1997). Skissandet som didaktiskt fenomen. Uppsala: Sveriges Lantbruksuniversitet.

BOMP (2015) Bombelek. Tillgängligt: <http://www.bomp.eu/awards/bombelek/> [2016-05-08]

Boverket (2013). Planera för rörelse. Tillgänglig: <http://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dok>

Boverket. (2007) Bostadsnära natur - inspiration & vägledning. Karlskrona: Davidssons tryckeri AB

Boverket. (2012) En urbaniserad värld Tillgänglig: <http://sverige2025.boverket.se/en-urbaniserad-varld.html> [2016-04-22]

Collyer, G.S. (2004). Competing Globally in Architecture

Competitions. Chichester: Wiley.

Det öppna Skåne 2030. (2016). Skåne har en vacker natur med Europas bästa jordbruksmark. Tillgänglig: <http://skane2030.se/resurser/kallor/skane-har-en-vacker-natur-med-europas-basta-akermark/> [2016-04-07]

European Europe (2011). Results European 11 – Resonance Between Territories and Ways of Life – What architecture for sustainable cities? [Elektronisk] tillgänglig: <http://www.european-europe.eu/en/news/results-european-11-1> [2016-04-27]

European Europe (2011). Results European 11 – Resonance Between Territories and Ways of Life – What architecture for sustainable cities? [Elektronisk] tillgänglig: <http://www.european-europe.eu/en/news/results-european-11-1> [2016-04-27]

European Europe (2012). Kalmar – Sweden – European12 - Between sea and land. Tillgängligt: http://www.european-europe.eu/media/default/0001/04/e12_se_kalmar_ssf_en_pdf-2.pdf [2016-05-18]

European Europe (2013a). Lund – Sweden – European13 – Reinventing the Common. Tillgänglig: http://www.european-europe.eu/media/default/0001/10/e13_se_ssf_lund_en_pdf.pdf [2016-05-18]

European Europe (2013b). The Adaptable City 2 – Self-Organization – Sharing – Project (Process). Tillgänglig: <http://www.european-europe.eu/en/session/european-12/topic/next> [2016-05-18]

European Sweden (2015) European 13 – Catalogue of results. Tillgängligt: https://issuu.com/06487/docs/catalogue_of_results [2016-05-19]

Europeiska kommissionen (2012). Riktlinjer om bästa praxis för att begränsa, minska effekterna av eller kompensera för hårdgöring av mark. Arbetsdokument från kommissionens avdelningar.

Hallerman, Dan (2010) Överlevandets konst. Arkitektur – the swedish architectural review 6: 58-65.

Jordbruksverket (2013). Exploatering av jordbruksmark 2006-2010. Edman, T., Larsson, K., Lindeberg, G.

Jordbruksverket (2014). Växtföljd. Tillgänglig: <http://www.jordbruksverket.se/amnesomraden/odling/jordbruksgrador/havre/vaxtfoljd.4.4d699a812c3c7b925d80003736.html> [2016-04-25]

Jordbruksverket (2016) Tillgänglig: (<http://www.jordbruksverket.se/amnesomraden/handelmarknad/jordbruksgrador/eusmarknadsregleringforolikajordbruksgrador/eusmarknadsregleringforspannmal.4.67e843d911ff9f551db80002996.html>) [2016-04-27]

Jordbruksverket (2016) Tillgänglig: (<http://www.jordbruksverket.se/amnesomraden/handelmarknad/jordbruksgrador/eusmarknadsregleringforolikajordbruksgrador/eusmarknadsregleringforspannmal.4.67e843d911ff9f551db80002996.html>) [2016-04-27]

Jordbruksverket. (2013). Exploatering av jordbruksmark 2006-2010. Edman, T., Larsson, K., Lindeberg, G. Jönköping: Jordbruksverket.

Kaplan, R., Kaplan, S & Ryan, R. (1998). With people in mind - design and management of everyday nature. Washington: Island press.

Koskinen, Ilpo Kalevi. (red.) (2015). Design research through practice from the lab, field, and showroom. Johanneshov: MTM

Länsstyrelsen i Skåne Län (2009). Landsbygden – I kommunens översiktsplan. Elanders Sverige AB, Kristianstad.

Länsstyrelsen i Skåne Län (2009). Landsbygden – I kommunens översiktsplan. Elanders Sverige AB, Kristianstad.

Länsstyrelsen Skåne (2012). Nollvision för exploatering av åkermark i nytt åtgärdsprogram. Tillgänglig: <http://www.lansstyrelsen.se/skane/Sv/nyheter/2012/Pages/nollvision-for-exploatering-av-akermark-i-nytt-atgardsprogram.aspx> [2016-04-19]

Länsstyrelsen Skåne (2012). Nollvision för exploatering av åkermark i nytt åtgärdsprogram. Tillgänglig: <http://www.lansstyrelsen.se/skane/Sv/nyheter/2012/Pages/nollvision-for-exploatering-av-akermark-i-nytt-atgardsprogram.aspx> [2016-04-19]

Länsstyrelsen Skåne (2012). Nollvision för exploatering av åkermark i nytt åtgärdsprogram. Tillgänglig: <http://www.lansstyrelsen.se/skane/Sv/nyheter/2012/Pages/nollvision-for-exploatering-av-akermark-i-nytt-atgardsprogram.aspx> [2016-04-19]

Malmö Stad (2003). Grönplan för Malmö. Tillgänglig: <http://malmo.se/download/18.2dbb3f40124deb1a728000395/1383643963454/Gronplan-for-Malmo-2003.pdf> [2016-04-19]

Malmö Stad (2010). Så förtätar vi Malmö!. Tillgänglig: <http://malmo.se/download/18.1c002f7b12a6486c372800012053/fortatning-Dialog+PM.pdf> [2016-05-04]

Malmö Stad (2010). Så förtätar vi Malmö!. Tillgänglig: <http://malmo.se/download/18.1c002f7b12a6486c372800012053/fortatning-Dialog+PM.pdf> [2016-05-

04]

Michanek, Jonas & Breiler, Andréas (2007). Idéagenten 2.0: en handbok i idea management. 2. tr. Stockholm: Bookhouse Publishing

PUBA. (2015) Frontside. Tillgänglig: <http://pu-pa.eu/frontside-city-lund/> [2016-05-23]

Region Skåne (2015). Imagine – Open Skåne 2030 Tävlingsprogram. Tillgängligt: <https://www.arkitekt.se/wp-content/uploads/2015/11/Tavlingsprogram-Open-Skane.pdf> [2016-05-24]

Region Skåne. (2016). Hur har det gått i Skåne? Befolkning. Tillgänglig: <http://utveckling.skane.se/digitala-rapporter/huga/befolkning/> [2016-04-07]

Saunders S. Williams. (2012) Designed Ecologies – The Landscape Architecture of Kongjian Yu. Birkhäuser, Basel.

Svenska akademien (2006). Svenska akademiens ordlista över svenska språket. (13. uppl.) Stockholm: Svenska akademien.

Sveriges Arkitekter (2013) WHAT – European in 10 points. Tillgänglig: <http://european.se/WHAT> [2016-05-16]

Sveriges Arkitekter (2014). Sveriges arkitekter informerar om arkitekttävlingar och Sveriges Arkitekters tävlingservice. Tillgänglig: <https://www.arkitekt.se/wp-content/uploads/2014/06/tavlingsbroschyr2008webb.pdf> [2016-04-19]

Sveriges Arkitekter (2014). Sveriges arkitekter

informerar om arkitekttävlingar och Sveriges Arkitekters tävlingservice. Tillgänglig: <https://www.arkitekt.se/wpcontent/uploads/2014/06/tavlingsbroschyr2008webb.pdf> [2016-04-19]

Turenscape (2007) Shenyang Architectural University Campus. [Elektronisk] tillgänglig: <http://www.turenscape.com/English/projects/project.php?id=324> [2016-05-16]

Ulrich, R.S., Simons, R., Losito, B.D., Fiorito, E., Miles, M.A., Zelson, M. (1991): Stress recovery during exposure to natural and urban environments. *Journal of Environmental Psychology*, Vol.11, 201–230.

BILDREFERENSER

SIDA 11: © CC BY 2.0 Håkan Dahlström

Tillgänglig: <https://www.flickr.com/photos/dahlstroms/4672519202/in/photolist-t7TVQJ-puNrb9-87TTaU-pbrdrB-puNZ4Y-pFBBUD-pkPp2g-b5gkbX-ViZXv-5b2CZS-uiH85w-hQd8M6-G1TCeh-Gp6Gpv-coenfN-G4bw7R-psDHYg-tD5qkR-psVdxS-poVb8w-bQaLac-uxA3zs-uz4Xc7-FVSBdj-cp2MiG-FRQbD9-oYqdWT-hPkMbC-bBEr6i-FTWHBN-oHaW5d-tD4qZZ-dAuG7v-8MTYfb-eiqYpR-oZCtVm-uzu6em-uA5GqZ-oEvRJY-nEDLNx-jkY9x7-oEvwey-oECvGi-p9XAlk-uxz4ME-eQibTC-nwgTPg-bwXzpb-uAiRxcg-bxgEhN>

SIDA 18: © News Øresund(CC BY 3.0)

Tillgänglig: <https://www.flickr.com/photos/newsosund/20248759934>

SIDA 23: (CC BY-NC-ND 2.0) Yamanaka Tamaki

Tillgänglig: <https://www.flickr.com/photos/tamaki/1261228565/in/photolist-8yotoc-71kbeN-9D66Vs-BJmyBk-dgKvEU-nsaUuR-6L4AHE-91SQJx-2Vs8j6-23BPh-2Vwuvu-6mogxN-6L4AdQ-4nahBp-3btU8i-6FiUK5-75F2CV-5mAyxV-2VwpUA-6MiRSz-5h7jK2-5vpsUo-2YfNsS-36TtX8-2Vws2Y-5v5sXb-5kYpKR-6a7CyS-NXPh5-5h7k8V-2VwqBs-5ris6W-6FiS7A-3baagP-54Ymwr-2VwtJA-pxVpFy-2VwrfW-c5fxdd-6yycdV-djFYCV-5hbFQN-5MjVqW-rWhJq2-nFhfJw-75EZst-6UrzaZ-8Kr1Nj-5GpG6i-cqcnCu>

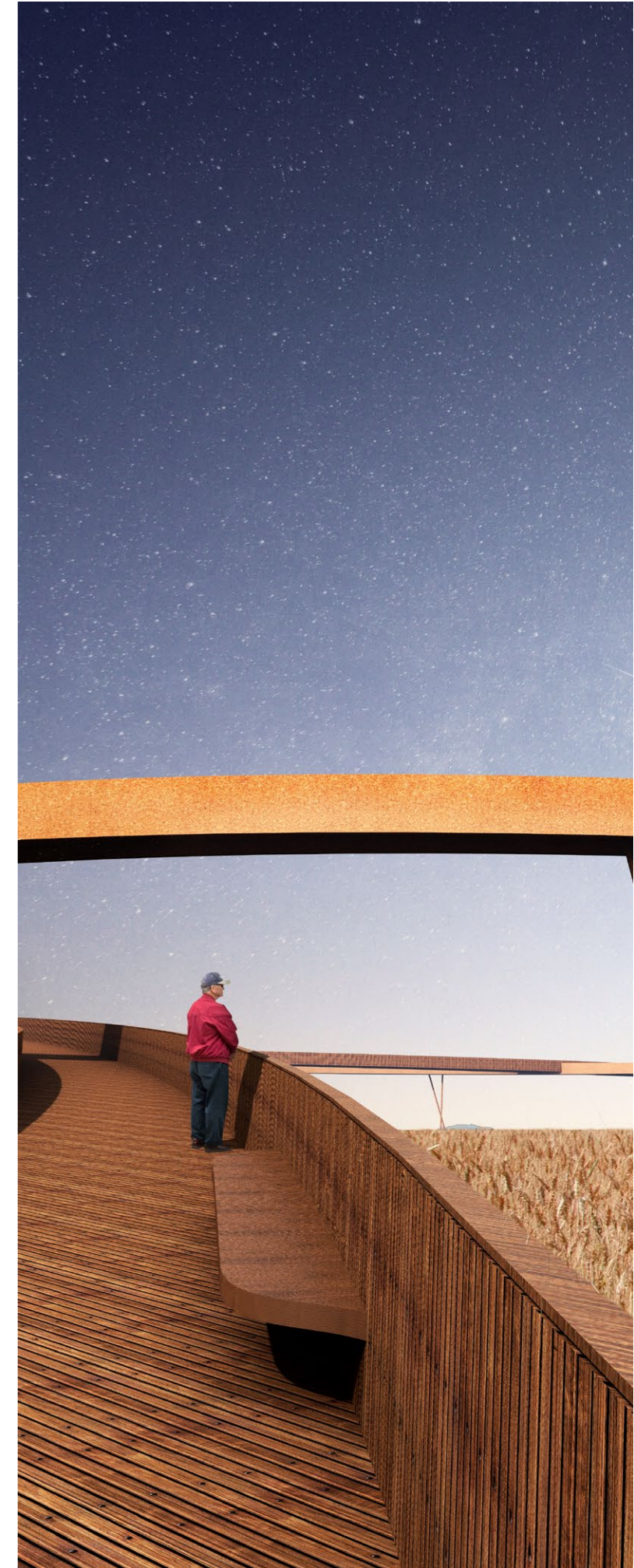
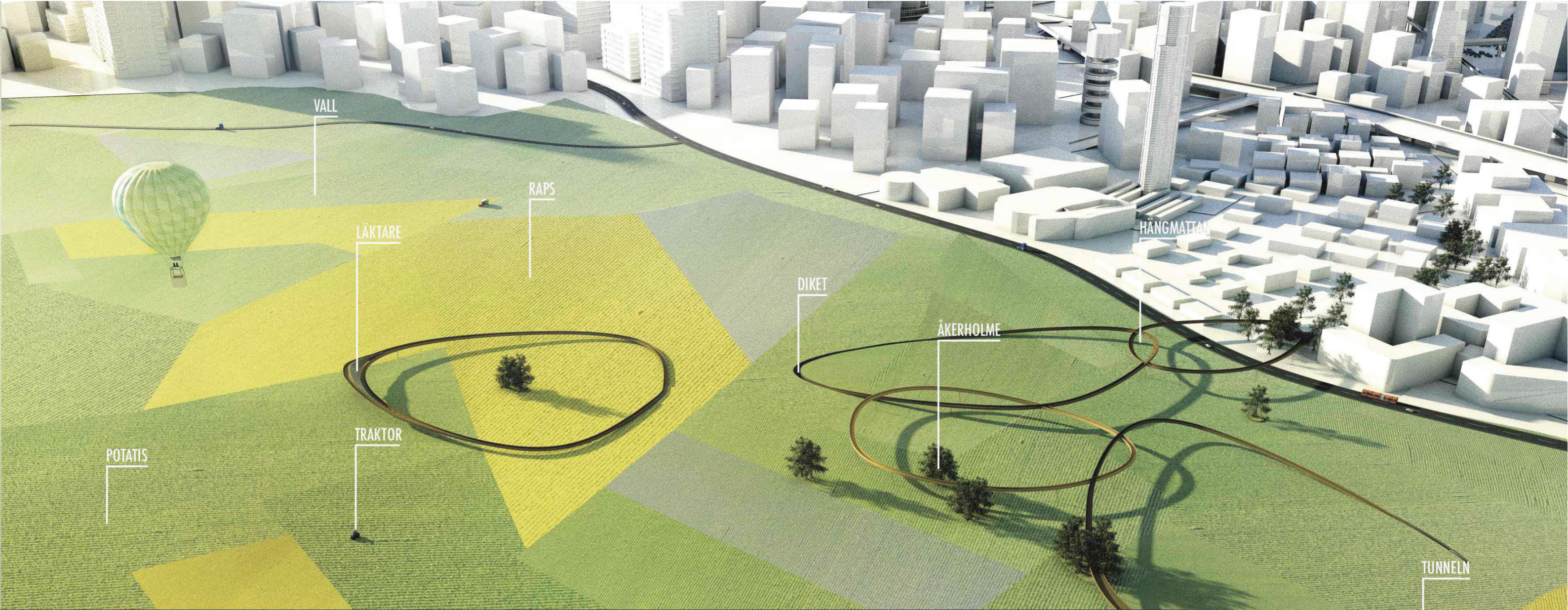

Bild 25: Jordbruksteatern tillgängliggör jordbruksmarken

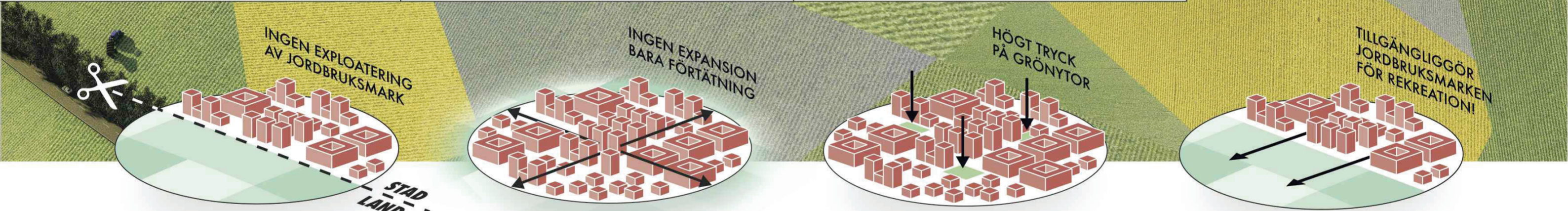
JORDBRUKSTEATERN

UTMANING

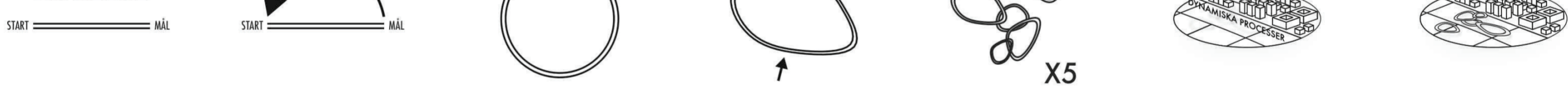
Med en ökande befolkning och allt snabbare urbanisering växer Skånes städer vilket innebär stora utmaningar vad gäller bostadsbyggande, infrastruktur och rekreation. Med Europas bästa åkermark svarar Skåne för hälften av Sveriges livsmedelsproduktion - en produktion som i en ovis framtid kan bli mycket värdefull för att försörja den ökande befolkningen. För att skydda åkermarken har länsstyrelsen tagit fram en nollvision för exploatering av jordbruksmark och konsekvenserna blir att städerna har få andra alternativ än förtätning för att bemöta efterfrågan på bostäder, vilket i sin tur innebär allt mindre grönyta per invånare. Grönytor utgör stommen i den rekreativa miljön i staden. Skåne behöver lösa hur städerna kan utvecklas utan att minska tillgången på rekreativa offentliga miljöer eller jordbruksmark. Vad gör vi när det inte längre finns plats för annat än hus i staden?

SVAR

Jordbruksteatern! En park som genom små ingrepp tillgängliggör jordbruksmarken för stadens invånare som på så sätt får en ny typ av rekreationsområde att röra sig i. Utformningen bevarar jordbruksmarkens kvalitet samtidigt som den genererar nya värden. Parken skapar en koppling mellan produktionslandskapet och stadsborna, som får en inblick i det jobb och de processer som ligger bakom den mat vi äter. Ett spångsystem skapar en ram att utgå ifrån där besökaren kan uppleva och obehindrat röra sig genom jordbrukslandskapet utan att produktionen påverkas nämnvärt. Spångsystemet hjälper till att stärka bandet mellan stadsbon och jordbruket och blir en länk mellan stad och land. Upplevelsen varierar med det föränderliga produktionslandskapet där jordbrukets olika steg och cykler hela tiden omformar parken. Låt oss ta till vara det som jordbruket ger oss!

RÖRELSE

JORDBRUKET, BERÄTTELSEN OCH MÄNNISKAN

Jordbruksteatern kan delas in i tre huvuddelar: Jordbruket, Berättelsen och Människan där varje del bygger upp upplevelsen av jordbrukslandskapet. Jordbruksteatern skapar en attraktion av detta vardagslandskap och överbryggar gränsen mellan staden och det öppna landskapet. Detta framhäver Skånes identitet och skapar en mötesplats för människor.

JORDBRUKET - EN LEVANDE PLATS

Jordbruket utgör basen i parken. Det är kring bondens relation till jorden och hans produktion av grödor som upplevelsen kretsar. Från det lilla till det stora, från grödornas utseende och olika stadier i sin utveckling, från plöjningen av åkern till skörden av grödan, i regn och solsken. Jordbruket är den del av parken som hela tiden omformas. Den följer bondens liv och val genom vardagen. Efter varje växtsäsong skördas grödorna och marken förbereds för nästa gröda. Det vedertagna sättet att bruka jorden är att skadedjuren och sjukdomar fäster sig hela tiden nya intryck. Det blir helt olika upplevelser om marken kring parken odlas som majs eller sockerbetor. De arbeten bonden utför på sin mark står bortom val vad gäller estetiska och upplevelsemässiga värden. Det gör att när parken släpper människan närmare blir intrycken äkta. Det finns inga underliggande estetiska värden som gör att bonden väljer att odla exempelvis potatis istället för raps, det är högst rationella val om avkastning som styr. Detta gör att denna del av konceptet lever ett eget liv. Parken tillgängliggör upplevelsen medan upplevelsen utvecklas oberoende av parken.

BERÄTTELSEN - VÄGEN TILL INTRYCKEN

Berättelsen är delen som förmedlar jordbruket till besökaren. Förmedlingen utgörs av rörelsen genom landskapet, rörelsen blir utgångspunkten för upplevelsen av jordbruket. Den tar människan ut i jordbruksmarken där mötet med landskapet sker gradvis och skapar förutsättningar för att kunna uppleva den på en mängd olika sätt. Rörelsen styrs av ringarna och åkerstigarna som skapar nya möten, rumsligheter och riktningar. De lyfter fram jordbruket, förbättrar kopplingen mellan stad och land och förstärker flödet ut i landskapet. Om Jordbruket lever ett eget liv och hela tiden förändras så är ringarna de fasta hållpunkterna. De sveper kring åkermarken i stora rörelser och leder människan i landskapet högt över, genom och under åkermarken. Den rena utformningen på ringarna gör att fokus alltid är riktat utåt, under promenaden skärps sinnena och subtila skiftningar i åkerlandskapet och dess olika grödor blir märkbara. De mjukare åkerstigarna står i kontrast till de geometriska förmedlade ringarna. Här blir besökaren integrerad i sin omgivning. Stigarna skapar en mer intim kontakt med jordbrukslandskapet genom att ge människan möjlighet att kunna se, höra, känna och lukta på det på nära håll. De är flexibla i sin utformning och människan får hitta sin egen väg och står i direkt kontakt med landskapet. Stigarna får en ny dragning varje växtsäsong i samband med att bonden plöjer och på så sätt raderar de existerande stigarna, de blir en del av den ständigt föränderliga scenografin. Stigarna slingrar genom öppna fält där människan möter en rad olika grödor och åkrar med allt

MÄNNISKAN - UPPLEVAREN OCH UTFORSKAREN

Människan är mottagaren och åskådaren, det är hos människan som upplevelsen av landskapet landar. Besökaren kommer i nära kontakt med jordbruket och får möjlighet att uppleva det med alla sinnen. Upplevelsen av landskapet varierar med tiden då det är föränderligt och stimuleras av jordbrukets och naturens processer. De olika grödorna och dess årstidsbestämda nyanser skapar olika visuella uttryck. De olika växtsäsongerna bidrar alla till en för årstiden specifik upplevelse. Doften av höstens fuktiga jord och höstbevuxen mark. Grönska som tittar fram i vårsolen och vall som slås på våren. På samma sätt som höjdpunkten under sommaren är de stora blommande fälten så är det snötäckta landskapet höjdpunkten under vintern. Det utgör pausen där jordbrukslandskapet hämtar andan inför en ny säsong. Upplevelsen varierar också med avståndet mellan betraktaren och landskapet. På långt håll upplevs jordbrukslandskapet som stora sammanhängande färgfält där de enskilda grödorna inte går att urskilja. På nära håll framhävs individuella grödor med detaljer och texturer i bladverk, vippor och blommor.

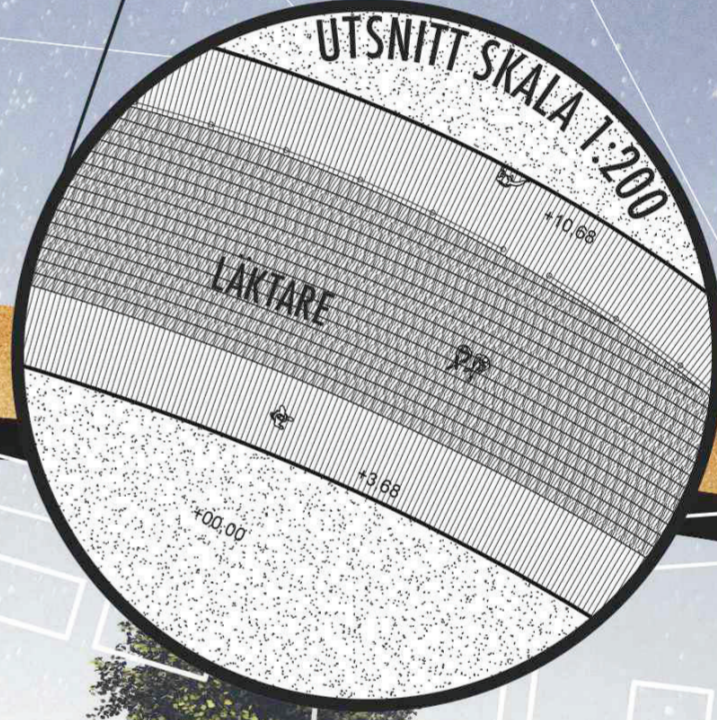
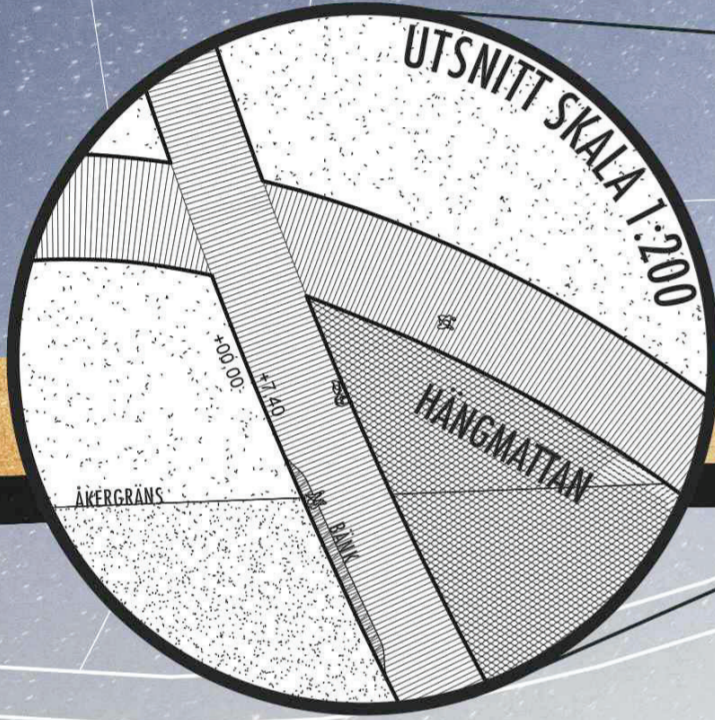
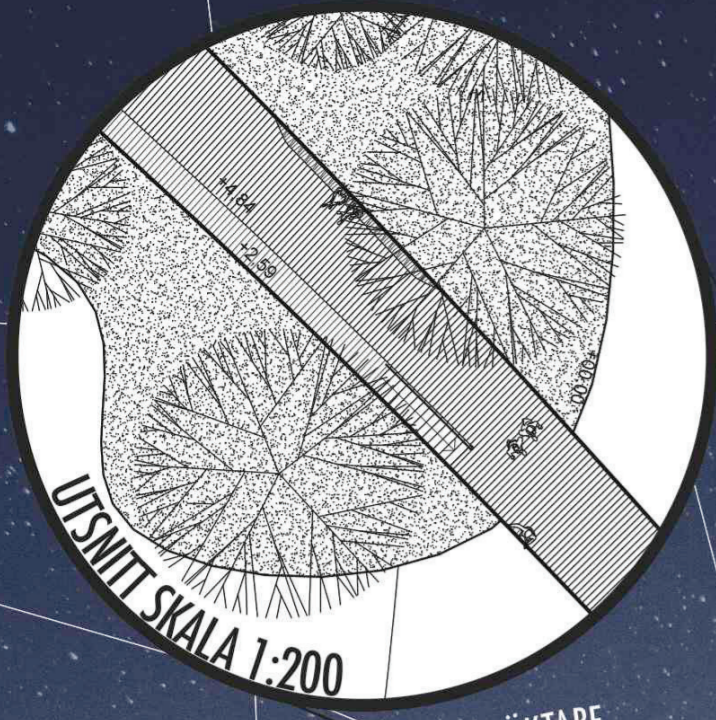
JORDBRUKSTEATERN - EN NY SORTS PARK

Parken blir ett komplement till den traditionella rekreationen genom att tillgängliggöra nya ytor i anslutning till staden. Grönytor i staden avlastas och utöver upplevelsen så möjliggör parken en trivsam miljö att vistas i. Det börjar redan i staden där besökaren leds ut i landskapet. De svagt lutande ringarna leder människan uppåt, mot himlen och det öppna landskapet. Där ringarna möts står besökaren inför val med flera tänkbara vägar. Människan kan välja att fortsätta promenaden nedåt längsmed de lutande ringarna som skär ner i den vågräta marken. De omgivande väggarna blir allt högre och omslutande men släpper sitt grepp då besökaren åter vandrar upp mot ljuset och det öppna landskapet. Parken är full av sådana registrerade rörelser där besökaren får olika upplevelser av ljus, skugga, intimitet och vid. Längsmed promenaden finns det två väl tilltagna läktare. Den ena läktaren får blicken ut i det öppna landskapet ostört av andra objekt. Besökaren kan uppleva det öppna landskapet och välja sin egen fokuspunkt. Den andra läktaren ger besökarna en central fokuspunkt i form av en åkerholme. Här framhävs och belyses åkerholmen, ett

vanligt förekommande inslag i det Skånska landskapet

som här får en huvudroll. Ringarna blir här ett spektakulärt bakgrundsmotiv. Ringarna lutar på två ställen ner i marken och skapar diket och tunneln. Besökaren kommer i nära kontakt med de omgivande grödorna som skapar omslutande vägg. Här finns en tydlig rumslighet och möjlighet att sitta med grödor i ögenhöjd. För att förstärka upplevelsen av det öppna landskapet leds besökaren genom en tunnel, där kontrasten mellan det öppna och det slutna, det ljusa och det mörka blir kraftfull. Det tillfälliga avbrottet får besökaren att känna storheten i det öppna landskapet. Åkerholmarna är element i landskapet som upplevs på håll eftersom de ofta är otillgängliga. Ringarna möter åkerholmarna på olika nivåer och avstånd, genom eller under trädkronorna. Den avlägsna och otillgängliga åkerholmen är nu tillgänglig. I mellanrummet där två av ringarna överlappar fås ett nät som skapar en hängmatta samtidigt som det möjliggör en upplevelse av jordbruksmarken upifrån. Här kan besökaren ligga och titta ned på åkerlandskapet och grödorna som svajar i vinden. Parken tar tillvara på jordbruksmarken och tillgängliggör det för människan. Jordbruksteatern möjliggör rekreation och upplevelser utan att hindra framtida generationers möjlighet att använda marken.

PRE 1500-TAL

De flesta av invånarna sysslade med någon form av jordbruk. På grund av låg efterfrågan och hög produktion var priserna låga och markerna snabbt överodlade.

AGRARA REVOLUTIONEN

Under sekelskiftet 1700-1800-talet i samband med industrialiseringen genomgick jordbruket en stor utveckling för ökad avkastning. Åkermarker slogs ihop och förmodade kommersiella storjordbruk.

1800-talet

Jordbruket sysselsatte i början av 1800-talet två tredjedelar av den svenska befolkningen. Industriella revolutionen innebar stora förändringar i jordbruket. Folk flyttade från ländet in i städer för att arbeta på fabriker. Jordbruket blev mindre än tidigare men i gengäld mer effektiva med nya tekniska lösningar.

1900-TALET

Under 1900-talet mekaniserades jordbruket på allvar. Hästarna byttes ut mot traktorer och jordbruket blev mer storskaligt. Landsbygden avfolkas och kopplingen till jordbruket går allmer förlorad.

NUTID

Jordbruket sysselsätter idag mindre än 2% av den svenska befolkningen. Effektiviteten är större än någonsin och rationaliteten har skapat storbönder som odlar stora arealer.

FRAMTID

Jordbruksmaken får en ny funktion i form av rekreation och glassupplevelsemässiga värden visas upp. Stadsborna får återigen närmre kontakt med jordbrukslandskapet.

- Ökad lycka: 2000% 😊
- Area ny parkmark: 32 ha 🌳
- Längsta sträcka på ringarna: 3,4 km eller 34 minuter 🚶
- Längsta sträcka på stigarna: 1,5 km eller 16 minuter 🚶
- Total sträcka: 5 km eller 50 minuter 🚶
- Högsta punkt: 10,68 m över mark 📏
- Lägsta punkt: 2,70 m under mark 📏
- Antal åkrar i parken: 15 st 🌾
- Andel direkt påverkad åkeryta: 2% 🌾

SNITT C'-C' SKALA 1:500 (A1)

SEKTION D'-D' SKALA 1:500 (A1)

